

TÜRK TARİH KURUMU'NUN GENEL KURUL TOPLANTISI

Türk Tarih Kurumu'nun 1981 yılı Olağan Genel Kurul toplantısı 16. IV. 1981 Perşembe günü saat 10 da Kurum merkezinde yapıldı.

Kurum üyeleri saat 9,30 da Kurum'un kurucusu Atatürk'ün Anıtkabirini ziyaret ederek saygı duruşunda bulundular, bir çelenk koydular ve şeref defterini imzaladılar.

Saat onda Kurum merkezine dönen üyeler Genel Kurul toplantısına katıldılar. Yoklama sonunda 24 üyenin hazır bulunduğu anlaşıldı. Çoğunluk olduğu için Başkan Ord. Prof. Enver Ziya Karal küçük bir söylevle oturumu açtı. Hastalıkları dolayısıyla bu toplantıya katılamayan Kurum üyelerinden Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu, Prof. Tayyib Gökbilgin ve Prof. Dr. Bahadır Alkım ve Bayan Fakihe Öymen'e birer geçmiş olsun telgrafı çekilmesine karar verildi.

Gündemin dördüncü maddesine geçilerek geçen yıl muhabir üyeliğe seçilen Alman Arkeoloji Enstitüsü İstanbul Şubesi Müdürü Prof. Dr. Wolfgang Müller-Wiener'i bir sunuş konuşmasıyla Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal Genel Kurul'a takdim etti. Kendisine üyelik beratı verildi. Prof. Müller-Wiener kısa bir konuşma ile teşekkür etti.

Gündemin beşinci maddesine geçildi ve Genel Kurul toplantısını idare etmek üzere başkanlığa Prof. Dr. Coşkun Üçok, ikinci başkanlığa Prof. Dr. Neşet Çağatay, yazmanlıklara da Prof. Dr. Tahsin Yazıcı ve Prof. Dr. Şerafettin Turan seçildiler.

Prof. Dr. Coşkun Üçok ve yazmanlar yerlerini aldıktan sonra gündemin altıncı maddesine geçildi ve seçim yönetmeliğinde yapılan iki küçük değişiklik hakkında Yönetim Kurulu kararı okundu.

Prof. Dr. Adnan Erzi yeni Yönetim Kurulu seçilmeden bu önerenin görüşülmesinin usule ve yasalara aykırı olduğunu söyledi.

Ord. Prof. Dr. Sedat Alp görüşülmesini önerdi. Ord. Prof. Enver Ziya Karal bu önerinin Yönetim Kurulu seçimiyle bir ilgisi bulunmadığını söyledi.

Prof. Dr. Yaşar Yücel, usule aykırı olduğunu, yönetmelikte bu düzeltme yapılırsa bile, yeni üye seçilemeyeceğini ileri sürdü.

Prof. Dr. Adnan Erzi bu madde düzeltilse bile bu yıl uygulanamayacağını, Eylül'de olağanüstü Genel Kurul'un toplanarak bu işlemi yapmış olması gerektiğini söyledi.

Ord. Prof. Enver Ziya Karal parasal nedenlerle Eylül'de toplantı yapılmadığını, yönetmeliğin bir iç organ olduğunu, değiştirildiği andan itibaren yürürlüğe girebileceğini, beş dakika ara verilerek Dernekler Kanunu'nun incelenmesini önerdi.

Prof. Dr. Adnan Erzi üye seçimi için bazı esasların mevcut olduğunu, buna göre önceden adayların bildirilmesi gerektiğini belirtti.

Prof. Dr. Afet İnan, Prof. Adnan Erzi'nin Yönetim Kurulu toplantılarına niçin katılmadığını, bundan dolayı Yönetim Kurulundan çekilmiş sayılıp sayılmadığını sordu.

Prof. Dr. Şerafettin Turan gündem maddelerinin kendisi için bir sürpriz olduğunu, üye önerilerinin kendilerine haber verilmediğini, yasalar elverse bile, yeni esasların aynı gün uygulanamayacağını ileri sürdü.

Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal yeni üyelerin bir sene sonraki toplantıya katılacağını, onun için şimdi seçim yapmanın bir sakıncası olmadığını, yönetmelik değişikliğinin gündemde bulunduğunu söyledi.

Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı bu maddenin sonra görüşülmesini önerdi. Bu öneri oya sunuldu ve altıncı maddenin 13 üncü maddeden sonra görüşülmesi kabul edildi.

Gündemin yedinci maddesi uyarınca Genel Müdür, Yönetim, Basımevi Yönetim ve Denetleme Kurulları raporlarını okudu.

Prof. Dr. Şerafettin Turan, Tevarih-i Al-i Osmanı Genel Müdürlüğe teslim ettiği halde yayınlanacak yapıtlar arasına konmamış olduğunu söyledi.

Genel Müdür Uluğ İğdemir rapor basıldıktan sonra yapıtların Basımevine verildiğini söyledi.

Rapor hakkında başka söz isteyen olmadığı için oya kondu ve oybirliği ile kabul edilerek Yönetim Kurulları 1980 işlemlerinden ötürü aklandılar.

Gündemin sekizinci maddesine geçilerek 1981 bütçesini incelemek üzere Ord. Prof. Reşat Kaynar, Prof. Dr. Yaşar Yücel ve Prof. Dr. Ali Sevim Bütçe Yarkuruluna seçildiler.

Gündemin dokuzuncu maddesi uyarınca Yönetim Kurulu seçimine geçildi. Oyların tasnifine Prof. Dr. Münir Aktepe, Prof. Dr. Neşet Çağatay ve Prof. Dr. Ali Sevim memur edildi. Yönetim Kurulu seçimine 23 üye katıldı. Gizli yapılan seçim sonunda 19 oyla Ord. Prof. Enver Ziya Karal, 17 oyla Prof. Dr. Tahsin Özgüç, 15 er oyla Ord. Prof. Dr. Sedat Alp ve Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal, 14 oyla Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal, 12 oyla Prof. Dr. Adnan Erzi ve 11 oyla Prof. Dr. Semavi Eyice Yönetim Kurulu üyeliğine seçildiler. Yedek üyeliklere de 7 oyla Prof. Dr. Mebrure Tosun ve altışar oyla Prof. Dr. Münir Aktepe ve Prof. Dr. Yaşar Yücel'in seçildiği anlaşıldı.

Gündemin 10 uncu maddesine geçilerek açık oyla yapılan seçim sonunda Denetleme Kurulu asıl üyeliklerine Prof. Dr. Yaşar Yücel, Prof. Dr. Münir Aktepe ve Prof. Dr. Şerafettin Turan, yedek üyeliklere de Prof. Dr. Şehabettin Tekindağ, Prof. Dr. Nimet Özgüç ve Prof. Dr. Ali Sevim seçildi.

Gündemin 11 inci maddesine geçildi. Onur Kurulu asıl üyeliklerine Prof. Tayyib Gökbilgin, Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu, Dr. Hâmit Koşay, Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver, Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, yedek üyeliğe de Prof. Dr. Jale İnan seçildi.

Gündemin 12 nci maddesine geçildi ve Basımevi Yönetim Kurulu'nun gizli oyla seçilmesi önerilerek kabul edildi. Seçim sonunda asıl üyeliklere aldıkları oy sırasıyla Ord. Prof. Reşat Kaynar, Prof. Dr. Adnan Erzi, Prof. Dr. Yaşar Yücel,

Prof. Dr. Tahsin Yazıcı ve Prof. Dr. Coşkun Üçok, yedek üyeliklere de Prof. Dr. Afif Erzen, Prof. Dr. Şehabettin Tekindağ, Dr. Hâmit Koşay seçildiler.

Gündemin 13 üncü maddesi uyarınca Kitaplık Komisyonuna her koldan bir kişi olmak üzere Dr. Hâmit Koşay, Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı, Prof. Dr. Adnan Erzi, yedek üyeliklere de Prof. Dr. Nimet Özgüç, Prof. Dr. Neşet Çağatay, Prof. Dr. Afif Erzen getirildiler.

Vakit geçmiş olduğundan, saat 15,30 da toplanılmak üzere saat 12,30 da oturuma ara verildi.

Öğleden sonra saat 15,30 da oturum ikinci başkan Prof. Dr. Neşet Çağatay'ın başkanlığında açıldı. Toplantıya 23 üye katıldı.

Bütçenin öncelikle görüşülmesi oya sunuldu ve kabul edildi.

Genel Müdür Bütçe Yarkurulunca kabul edilen 1981 bütçesiyle Kurul raporunu okudu.

Prof. Dr. Yaşar Yücel söz alarak, personelden aylıklarının artırılması için dilekçe aldıklarını, Basımevi işçilerinin Kurum personelinden daha fazla ücret aldıklarını, mümkün olduğu takdirde personel aylıklarının % 50 oranında artırılmasını önerdi.

Prof. Dr. Münir Aktepe Kurum personelinin Sosyal Sigortalar haklarından yararlanıp yararlanmadığını, asgari ücret yükseltilmiş olduğuna göre bunun Kurum memurlarına yansıyor yansımadığını sordu.

Genel Müdür Uluğ İğdemir, Basımevi'nin toplu sözleşmeye bağlı olduğunu, kâr sağlanınca işçilerine zam yapabildiğini, Kurum'un ise, İş Bankası'ndan gelecek paraya bağlı olduğunu, ayrıca emekli olacakların kıdem tanzimatlarını ödeyebilmek için yedek fona da para ayrılması gerektiğini, Kurum'daki ücretler asgari ücretin üzerinde olduğundan, son artırımın Kurum'u etkilemediğini, personel ücretlerinin gider bütçesinin % 50 sinden yukarı çıkarılıp çıkarılmayacağına Genel Kurul'un karar verebileceğini söyledi.

Prof. Dr. Münir Aktepe bu konuyu Yönetim Kurulu'nun ele almasını istedi.

Prof. Dr. Şerafettin Turan verilecek ödeneğin Genel Kurulca saptanması gerektiğini söyledi.

Ord. Prof. Dr. Sedat Alp görevlilerin aylıklarının artırılmasını arzu ettiklerini, ancak kıdem tazminatlarının nasıl verileceğini sordu.

Genel Müdür kat sayısı 23'e çıkarılırsa, önemli bir zam yapılmış olacağını söyledi. Bu öneri oya konuldu ve kat sayısının 23'e çıkarılması kabul edildi.

Prof. Dr. Semavi Eyice, bu bütçe ile yurt dışındaki kongrelere katılma olanağının bulunup bulunmadığını sordu.

Genel Müdür Uluğ İğdemir, bu yıl IX. Türk Tarih Kongresi toplanacağı için bütçeye 2,5 milyon lira ödenek konduğunu, dışardan geleceklere en az onarbin lira vermek gerektiğini, para artarsa, dış kongrelere de katılma olanağı bulunacağını söyledi.

Prof. Dr. Yaşar Yücel, her yerde kongre aidatı alındığını, Tarih Kurumu'nun niçin aidat almadığını sordu. 100 dolar aidat alınmasını önerdi.

Konu görüldü. Türk Tarih Kongreleri milli bir kongre olduğundan aidat istenirse, kimsenin katılmayacağı nedeni ile aidat istenmesi uygun görülmedi. Sonunda Kongre ödeneğine bir milyon lira daha eklenmesine, telif haklarının da % 100 artırılmasına karar verildi. Bu artırımlarla birlikte bütçe tasarısı oya kondu ve bütçe Yarkurulundan gelen biçimde gelir ve gider denk olmak üzere 53.000.000 lira üzerinden oybirliği ile kabul edildi.

Bundan sonra Seçim Yönetmeliğinde yapılacak değişiklik konusunun görüşülmesine geçildi. Değiştirilmesi önerilen 1 inci maddenin e ve f fıkralarının eski biçimi ile değiştirilen biçim okundu.

Prof. Dr. Mebrure Tosun söz alarak seçilecek üyelere iki nitelik aranması gerektiğini, biri Atatürk ilkelerine bağlılık, diğeri akademik yeterlik olduğunu, bir yıl önce reddedilen bir adayın bir yıl sonra nasıl kabul edileceğini, hiç olmazsa sunulan raporlarda bir değişiklik yapılmasını istedi.

Konu uzun uzadıya tartışıldıktan sonra Seçim Yönetmeliğinin birinci maddesinin e ve f bendleri şu biçimde kabul edildi:

e) Genel Kurul'da bir üyenin seçilebilmesi için Kurum'a kayıtlı üye sayısının yarısından bir fazlasının oyunu alması gereklidir.

f) Her ne yolda olursa olsun, bir defadan fazla oylama yapılamaz.

Bu değişiklik kabul edildikten sonra Yönetim Kurulu'nca asıl ve muhabir üyeliklere önerilen kişilerin adları üyelere dağıtıldı. Yeni önerilen üyeler hakkında ise Yönetim Kurulu'nun bir karar alması için oturuma 5 dakika ara verildi. Yönetim Kurulu'nun kararına bağlanan yeni adaylar da üyelere bildirildi.

Oy ayırma kurulunun Prof. Dr. Münir Aktepe, Prof. Dr. Yaşar Yücel ve Prof. Dr. Ali Sevim'den oluşması kabul edildi. Oylamaya 23 üye katıldı ve yalnız Askeri Yargıtay Başkanlığından emekli Amiral Fahri Çoker 19 oyla asıl üyeliğe seçildi. Muhabir üyelik için yeterli oy alan olmadı.

Gündemin 16 ncı maddesine geçilerek Yönetim Kurulu'ndan, Denetleme Kurulu'ndan ve Kollar'dan gelen öneriler görüşülerek şunlara karar verildi:

a) Kurum yayınlarından Üniversitelerin Edebiyat Fakültelerine gönderilmesine devam edilmesine, resmi kuruluşlara % 40 indirimle verilmesine, şahıslardan kimlere verileceğinin Yönetim Kurulu'nca saptanmasına,

b) Türk - Polonya Bilimsel Kültür Mübadele anlaşması gereğince bu yıl Polonya'ya gidecek heyetin Ord. Prof. Enver Ziya Karal, Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal, Prof. Dr. Afet İnan ve Prof. Dr. Yaşar Yücel'den oluşmasına,

c) Kollar'dan gelen önerilerin, Yönetim Kurulu'na verilerek bütçe olanakları içinde uygulanmasına,

ç) Denetleme Kurulu'nun Basımevi sermayesini 100.000.000 liradan 200.000.000 liraya çıkarılması hakkındaki önerisi oybirliği ile kabul edildi.

Gündemin 17 nci maddesine geçildi ve üyelere Ord. Prof. Reşat Kaynar, Prof. Dr. Tahsin Yazıcı ve Prof. Dr. Adnan Erzi'nin imzalarını taşıyan önerge okundu. Bu önergede otel ve yiyecek masrafları çok artmış olduğundan yol masrafları dışında gündeliklerin 4000 liraya çıkarılması önerilmekte idi. Bu öneri oya kondu ve kabul edildi.

Kurumumuzun koruyucu başkanlığını kabul etmiş olan Devlet Başkanı Or-general Kenan Evren'e bir teşekkür mektubu yazılmasına karar verildi.

Prof. Dr. Nimet Özgüç'ün önerisi üzerine Kurum yayımlarına Kurum'un bir Atatürk vakfı olduğunun yazılması uygun görüldü.

Gündemde görülecek başka bir konu olmadığından, saat 18 de oturuma son verildi.

TÜRK TARİH KURUMU YÖNETİM KURULU'NUN 1980 ÇALIŞMA YILI RAPORU

Genel Kurul'un Sayın Üyeleri,

Yönetim Kurulumuzun 1980 çalışma yılı raporunu sunuyoruz:

BÜTÇE DURUMU

A. GELİRLER

Bölüm	Gelirin Çeşidi	Bütçeye Konan		Sağlanan	
		Lira	Krş.	Lira	Krş.
I	Kurum artırımından	6.000.000,—		5.164.395,—	
II	Atatürk vasiyeti geliri	23.500.000,—		24.500.000,—	
III	Üye ödentileri	3.000,—		2.040,—	
IV	Yayın gelirleri	3.500.000,—		4.205.265,—	
V	Basımevi geliri	4.000.000,—		2.027.180,65	
VI	Türlü gelirler	600.000,—		937.996,57	
TOPLAM		37.603.000,—		36.836.877,22	

B. GİDERLER

Bölüm	Gelirin Çeşidi	Bütçeye Konan		Harcanan	
		Lira	Krş.	Lira	Krş.
I	Görevli giderleri	17.637.504,—		17.418.894,63	
II	Yönetim giderleri	2.062.000,—		3.289.842,72	
III	Bilimsel giderler	15.903.496,—		14.365.328,12	
IV	Yatırımlar ve yatırımlarla ilgili giderler	2.000.000,—		945.931,03	
TOPLAM		37.603.000,—		36.019.996,05	

Bu tablolarda görüldüğü gibi, Kurumumuzun 1980 yılı gelirleri bütçe ile tasarlanan gelirlere 766.122 lira 78 kuruş eksik olmuştur. Bu eksikliğe Kurum artırımından alınması gereken 6.000.000 liranın alınmayarak, bunun yerine Cumhuriyet Halk Partisi'nin geçen yıllar Atatürk gelirlerinden kestiği, ancak mahkeme kararıyla bu yıl geri aldığımız 5.164.395 liranın bu bölüme gelir yazılması ve Basımevi gelirinin tasarladığımız düzeye ulaşmaması neden olmuştur. Buna kar-

şılık yayın gelirlerimizde 705.265 lira, türlü gelirlerde de 337.996 lira 57 kuruş fazla gelir elde edilmiştir.

Giderlerimiz ise bütçede öngörülen giderlerden 1.583.003 lira 95 kuruş eksiktir. Gerçek giderlerimizle gerçek gelirlerimiz arasındaki 816.881 lira 17 kuruş Kurum artırımına alınmıştır.

YAYIN İŞLERİ

Bu yıl içinde şu eserlerin basımı bitmiş ve yayınlanmıştır:

- 1 — *Menakib-ül Ârifin II. cilt 2. baskı* (Hazırlayan: PROF. DR. TAHSİN YAZICI).
- 2 — ÇAĞATAY ULUÇAY: *Padişahların Kadınları ve Kızları*.
- 3 — PROF. DR. YAŞAR YÜCEL: *XIII. - XIV. Yüzyıllarda Kuzey - Batı Anadolu Tarihi. Çoban - Oğulları, Candar - Oğulları Beylikleri*.
- 4 — Atatürk'ün Büyük Söylevi'nin 50. yılı semineri.
- 5 — FERİDUN CEMAL ERKİN: *Dışişlerinde 34 yıl. Anı, Yorumlar I. Cilt*.
- 6 — *Atatürk Konferansları VII. cilt*.
- 7 — FİRDEVSİ-İ RUMİ: *Kutb - Nâme*: (Hazırlayan: İBRAHİM OLGUN ve İSMET PARMAKSIZOĞLU).
- 8 — MUSTAFA NURİ PAŞA: *Netayic-ül-Vukuat III - IV. ciltler* (Sadeleştiren ve açıklamaları ekleyen: PROF. DR. NEŞET ÇAĞATAY).
- 9 — PROF. DR. SUAT SİNANOĞLU: *Türk Humanizmi*.
- 10 — ULUĞ İĞDEMİR: *Atatürk'ün Yaşamı I. cilt 1881-1918*.
- 11 — *Bellelen*: 173-176.
- 12 — *Belgeler*: IX. cilt, sayı: 13.

Şu eserlerin basımı bitmek üzeredir:

- 1 — PROF. DR. MEVRURE TOSUN ve PROF. DR. KADRIYE YALVAÇ: *Sumer Dili ve Grameri*.
- 2 — J. LEFORT: *Topkapı Sarayı Müzelerinin Yunanca Belgeleri*.
- 3 — *VIII. Türk Tarih Kongresi, Kongreye sunulan bildiriler II. cilt*.
- 4 — G. OSTROGORSKY: *Bizans Devleti Tarihi* (Çeviren: PROF. DR. FİKRET İŞILTAN).
- 5 — B. MC GOWAN: *Sirem Sancağı Mufassal Tahrir Defteri*.
- 6 — KINALIZADE HASAN ÇELEBİ: *Tezkiretü's Şuara II. cilt*.
- 7 — BİLÂL N. ŞİMŞİR: *Atatürk Devriminin Dış Basındaki Yankıları*.

Bu yıl içinde şu eserlerin basımına başlanmıştır:

- 1 — PROF. DR. BAHADIR ALKİM: *İkiztepe* (1974-1975).
- 2 — ORD. PROF. DR. SEDAT ALP: *Beiträge zur Erforschung des hethitischen Tempels*.
- 3 — VASFİ ŞENSÜZEN: *Osmanoğullarının Varlıkları ve İkinci Abdülhamid'in Emlâki*.
- 4 — *Atatürk Konferansları VIII. cilt*.

TÜRKİYE DIŞINDA KATILDIĞIMIZ ULUSLARARASI KONGRE,
SEMPOZYUM, KOLOKYUM VE BENZERİ TOPLANTILAR

Genel Kurulumuzla Yönetim Kurulu'nun aldıkları kararlar uyarınca bu yıl katıldığımız uluslararası kongre, sempozyum, kolokyum ve benzeri toplantılar şunlardır:

§ 24-29 Mart 1980 tarihleri arasında Batı Berlin'de toplanan Uluslararası XXI. Alman Oryantalistler Kongresine üyelerimizden Prof. Dr. Ali Sevim "Selçuklular Zamanında Filistin" konulu bir bildiri ile katıldı. Arkadaşımızın bize verdiği rapora göre Kongre, 1 — Mısır Araştırmaları, 2 — Eski Şark, 3 — Tevrat ve Yahudilik, 4 — Hıristiyan Şark ve Bizans, 5 — İslamî Şark, 6 — Semitistik, 7 — Hindoloji, 8 — İranistik, 9 — Türk ve Orta Asya Dil ve Kültür Bilimleri, 10 — Doğu Asya Bilimleri, 11 — Afrika Bilimleri, 12 — Endonezya ve Pasifik Dilleri, 13 — Şark Sanat ve Arkeolojisi, 14 — Modern Önasya olmak üzere 14 seksiyon halinde çalışmalarını yürütmüştür. Arkadaşımız 5. seksiyonda yukarıda adı geçen bildirisini sunmuştur. Bildiride Selçuklu İmparatorluğuna bağlı olarak Filistin'de kurulan ilk Türkmen Beyliğinin siyasal faaliyetleri yanında özellikle verimli Balka bölgesindeki zirai çalışmalar ve Remle kenti yöresinde ihmale uğramış olan zeytin ürününün geliştirilmesi üzerinde şimdiye kadar pek az bilinen kaynaklara dayanılarak durulmuş, Kudüs Valisi Eksükoğlu Artuk Bey'in buradaki çalışmaları anlatılmıştır.

§ 1-5 Temmuz 1980 tarihleri arasında Fransa'nın Strasbourg kentinde toplanan II. Uluslararası "Türkiye'nin Ekonomik ve Sosyal Tarihi" Kongresi'ne üyelerimizden Prof. Dr. Şerafettin Turan katılmıştır. Arkadaşımızın bize verdiği rapora göre Kongre'nin programı iki ayrı seksiyon halinde dört gün üzerinden yapılmıştır. Birinci seksiyona "Türkiye'nin Ekonomik ve Sosyal Tarihi" ikinci seksiyona da "XVIII. Yüzyıl Sonlarından XX. Yüzyıl Başlarına kadar Osmanlı İmparatorluğunda Ekonomi ve Toplum" adı verilmiştir. Kongre'nin açılış törenine Paris Büyükelçimiz Hamit Batu ile Strasbourg Başkonsolosumuz katılmış ve geçen yıl yitirdiğimiz üyemiz Ömer Lütfi Barkan, Türkiye ekonomi tarihinin ilk büyük araştırmacısı olarak övgü ve saygı ile anılmıştır. Ayrıca törenin yapıldığı amfi ile bildirilerin okunduğu salonlara Barkan'ın birer fotoğrafı asılarak Kongre onun anısına adanmıştır. Başkanımız Ord. Prof. Enver Ziya Karal'ın Kongre'nin onur başkanı olarak katılamaması üzerine açılış törenindeki ilk bildiriye onun yerine üyelerimizden Prof. Dr. Halil İnalçık okumuştur.

Kongre'ye 17'si Türk olmak üzere çeşitli ülkelerden 60 bilim adamı katılmıştır. Kongre süresince üç ayrı fotoğraf sergisi düzenlenmiştir. Bunlar şunlardır:

- 1 — 1913-1922 Türkiye'sini yansıtan Albert Kahn'ın koleksiyonundan seçmeler.
- 2 — Tanınmış fotoğrafçılarımızdan Sami Güner'in renkli fotoğraflarla Türkiye'si.
- 3 — Fransız Paul Veysseyre'in 1974-1977 yıllarında çektiği İstanbul manzaraları.

Strasbourg kongresinin devamı sırasında üyesi bulunduğumuz Osmanlı Öncesi ve Osmanlı Dönemi Çalışmaları Komitesi'nin de toplantıları yapılmıştır. Komite'nin kuruluşundan ölümüne kadar başkanlığını yapan Prof. Barkan'ın ve ikinci başkanlarından Prof. A. Bombaci'nin ölümü ve Prof. Claud Cahen'in rahatsızlığı nedeni ile komiteden ayrılması, komite durumunun yeniden ele alınmasını zorunlu kılmış, yapılan görüşmeler sonunda 11 olan üye sayısı 21'e çıkarılarak komitenin onur başkanlığına Başkanımız Enver Ziya Karal, başkanlığa Robert Mantran, asbaşkanlığa Bernard Lewis ve Şerafettin Turan, genelsekreterliğe J. Melikoff, saymanlığa B. Flemming seçilmişlerdir. "Türkiye'nin Ekonomik ve Sosyal Tarihi" kongresinin III. sù Princeton Üniversitesinin isteği üzerine 1984'te Amerika'da toplanacaktır. Osmanlı Öncesi ve Osmanlı Dönemi Araştırmaları Komitesi'nin de III. toplantısı 1981 Ağustos'unda Madrid'te yapılacaktır.

§ Üyesi bulunduğumuz Uluslararası Tarihsel Bilimler Kurumu'nun 10-17 Ağustos 1980'de Bükreş'te yapılan XV. kongresine Kurum'un Türkiye Milli Komitesi Başkanı üyelerimizden Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal ile üyelerimizden Prof. Dr. Neşet Çağatay katıldılar.

Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal'dan aldığımız raporda, kongrenin Romanya Devlet Başkanı Çavuşesku'nun bir mesajıyla açıldığı, Devlet Başkanının mesajında dünyanın bugünkü durumunda tarihçilere büyük görev düştüğü, insanlığın kültür, barış ve ilerlemesinde tarihin asil misyonunun son derece önem kazandığının vurgulandığı, arkadaşımız Prof. Dr. Neşet Çağatay'ın bildirisinin ilgi ile karşılandığı, Kıbrıslı bir Rum'un kongre bildirileri arasında basılan ve Osmanlı İmparatorluğu hakkında son derece ilkel bazı iddiaları içeren bildirisine cevap vermek için bildirisinin okunacağı saatte ilgili seksiyona gitmişlerse de konferansı gelmediği için bildirisinin okunmadığı belirtilmektedir.

Arkadaşımız Prof. Dr. Neşet Çağatay'dan aldığımız raporda ise, UNESCO'nun parasal yardımıyla kongre bildirilerinin daha önce üç cilt halinde basılarak üyelere dağıtıldığı, 714 sayfa tutan birinci ciltte ana konularla metodolojinin yer aldığı 59 bildirisinin bulunduğu, 806 sayfa tutan ikinci ciltte kronolojik seksiyon başlığı altında toplanan bildiriler 1 — Eskiçağ: a) Doğu - Batı ilişkileri, b) Uygarlık ve toplum, 2 — Ortaçağ: a) Ekonomik ve sosyal değişmeler, b) Doğu - Batı ilişkileri, 3 — Yeniçağ: a) Halklar ve ülkelerarası ilişkiler, b) Fikirler ve toplumlar, c) Ekonomi, 4 — Yakınçağlar: a) Uluslararası ilişkiler, b) İç politika ve ekonomi, c) Cemiyetler, d) XX. yüzyıl endüstrisinde yöntem ve çalışma. 407 sayfa tutan üçüncü ciltte ise Uluslararası Kuruluşlar başlığı altında 1 — Uluslararası Bizans Araştırmaları Kurumu, 2 — Pan Amerikan Tarih ve Coğrafya Enstitüsü, 3 — Uluslararası Rönesans Enstitüleri Federasyonu, 4 — Uluslararası Ekonomik Tarih Cemiyeti, 5 — Uluslararası Hukuk ve Müesseseler Kurumu gibi bildirisinin yer aldığı, bu cildin ikinci bölümünde de İç Komisyonlar başlığı altında 1 — Uluslararası Mukayeseli Kilise Tarihi Komisyonu, 2 — Uluslararası Tarihi Demografi Komisyonu, 3 — Uluslararası Üniversiteler Tarihi Komisyonu, 4 — Uluslararası Diplomatik Komisyonu, 5 — Uluslararası Fransız İhtilâli Tarihi Komisyonunun yer aldığı belirtilmektedir. Arkadaşımız "Dokuzuncu Yüzyılda Orta Doğu'da Akılcı Düşünce Akımları" adını taşıyan ve bildiriler kitabının III. cildinde yer alan bildirisini 13 Ağustos'ta okumuştur. Kongreye 2000 civarında delege katılmıştır.

KONFERANSLAR

Atatürk yıllık konferanslarının bu yılki XIX. dizisinin konuları Atatürk'ün doğumunun 100. yılı nedeni ile Atatürk ve devrimlerine ayrılmıştır. 15 Aralık 1980 de başlayan ve 14 konferanstan oluşan konferanslar 5 Haziran 1981'de sona erecektir. Konferansların konuları ve tarihleri şöyledir:

- 5 Aralık 1980 Cuma: Prof. Dr. Afet İnan: *Atatürk'ün I Kısım Meclis Söylevleri.*
- 19 Aralık 1980 Cuma: Prof. Dr. Şerafettin Turan: *Atatürk ve Ulusal Dil.*
- 2 Ocak 1981 Cuma: Em. Tümg. Muzaffer Erendil: *Evrensel Yönüyle Atatürk.*
- 16 Ocak 1981 Cuma: M. Rauf İnan: *Atatürk'ün Devrimci Maarif Vekili Mustafa Necati.*
- 30 Ocak 1981 Cuma: Prof. Dr. Nejat Göyünç: *Sevres'den Lausanne'a.*
- 6 Şubat 1981 Cuma: Prof. Dr. Hamza Eroğlu: *Atatürk ve Devletçilik.*
- 20 Şubat 1981 Cuma: Ord. Prof. Reşat Kaynar: *Atatürkkülükte Çağdaşlaşmanın Temelleri.*
- 6 Mart 1981 Cuma: Cihat Akçakayalıoğlu: *Atatürk'ün Büyük Söylev'i Üzerinde Bir İnceleme.*
- 20 Mart 1981 Cuma: İffet Aslan: *Atatürk'ü Anlamak.*
- 3 Nisan 1981 Cuma: Prof. Dr. Coşkun Üçok: *Ulusal İlk Türk Devletinin Kuruluşu.*
- 17 Nisan 1981 Cuma: Fevziye A. Tansel: *Atatürk Hakkında Şiirler, Bunların Tarih ve Edebiyat Bakımından Değerlendirilmesi.*
- 8 Mayıs 1981 Cuma: İsmet Parmaksızoğlu: *Atatürkkülükte Vicdan Özgürlüğü ve XVII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğunda Bağnaz Akımlar.*
- 22 Mayıs 1981 Cuma: Prof. Dr. Neşet Çağatay: *Atatürk'ün Düşlediği Türk Gençliği.*
- 5 Haziran 1981 Cuma: Prof. Dr. Yahya Akyüz: *Türk Kurtuluş Savaşı ve Öğretmenler.*

BİLİMSEL ARAŞTIRMALARA YARDIM

§ İngiltere kitaplıklarında araştırmalar yapmak üzere üyelerimizden Prof. Dr. Yaşar Yücel'e 46.840 liralık bir yardım yapılmıştır.

§ 1972 yılından beri Silifke ve dolaylarında topraküstü arkeoloji araştırmaları yapan üyelerimizden Prof. Dr. Semavi Eyice'ye bu yıl da aynı amaçla 30.000 liralık bir yardım yapılmıştır.

§ Kurumumuz adına yayımlamayı tasarladığı "Azimî Tarihi"nin tek nüsha halinde İstanbul'da Kara Mustafa Paşa Kitaplığında bulunan yazmasındaki Selçuklularla ilgili kayıtları, ayrıca Topkapı Sarayı Müzesinde bulunan İbn-i Hamdu'nun "Havadisü's - sinin" adlı eseriyle Sıbt b. el - Cevzi'nin "Mir'atü'z - zeman"

adlı eserini incelemek üzere İstanbul'a giden üyelerimizden Prof. Dr. Ali Sevim'e 15.000 lira yardım yapılmıştır.

§ Kurumumuz adına hazırlamakta olduğu "Türkiye Kazılar Tarihi" için Anadolu kazı yerlerinde gerekli incelemeleri yapmak üzere üyelerimizden Dr. Hâmit Koşay'a 15.000 lira yardım yapılmıştır.

YENİ ÜYELER

19 Nisan 1980'de toplanan Genel Kurulumuz Arjantin'in eski Ankara Büyükelçisi J. G. Blanco Villalta ile Chicago Üniversitesi Hititoloji Profesörü Hans Gustave Güterbock'u şeref üyeliğine; Romanya Bilimler Akademisinden Prof. Dr. Mihail Guboğlu, Macar Bilimler Akademisinden Prof. Dr. Georg Hazai, Amerika'nın Colombia Üniversitesi profesörlerinden T. Halasi Kun ve Alman Arkeoloji Enstitüsü İstanbul Şubesi Müdürü Prof. Dr. W. Müller - Wiener'i muhabetir üyeliklere seçmiştir.

ATATÜRK'ÜN 100. DOĞUM YILI ÇALIŞMALARI

Kurumumuzun Atatürk'ün 100. doğum yılı çalışmaları, daha önce çizdiğimiz program çerçevesi içinde sürmektedir. Yayınlarımız arasında açtığımız "Atatürk'ün 100. Doğum Yılı Yayınları" adlı XXIII. dizide bu yıl Uluğ İğdemir'in "Atatürk'ün Yaşamı I. cilt 1918-1981" adlı yapıtı ile üyelerimizden Prof. Dr. Suat Sinanoğlu'nun "Türk Humanizmi" adlı yapıtı yayınlanmıştır. Atatürk Konferanslarının 5 Aralık 1980'de başlayan XIX. dizisinin konuları tümü ile Atatürk ve devrimlerine ayrılmıştır. Ayrıca 19 Mayıs 1981'de Atatürk ve devrimlerini konu alan bir sempozyum düzenlenecektir. Belleten'in 1 Ocak 1981 sayısı Atatürk'ün anısına ayrılmış ve basımı bitmiştir.

Atatürk ve devrimleriyle ilgili üç yapıta ellışer bin lira ödül verilmesi kabul edilerek yarışma şartları gazetelerle duyurulmuştu. Bu yarışmaya 5 yapıt katılmış ve yapıtlar Seçici Kurul'a verilmiştir. Ödüle layık görülen yapıtların ödülleri Mayıs 1981 iğinde bir törenle verilecektir.

KONFERANS SALONUMUZDAN YARARLANAN KURUMLARIN YAPTIKLARI TOPLANTI, SEMPOZYUM VE KONFERANSLAR

§ 11-15 Şubat 1980 tarihleri arasında Kültür Bakanlığının düzenlediği "Kazı Sonuçları Sempozyumu" Kurumumuzda yapılmıştır. Türkiye'de 1979 yılında yerli ve yabancı kazı kurullarının yaptığı kazıların sonuçları bu sempozyumda açıklanmış ve tartışılmıştır. 1979 yılında Kurumumuzca yapılan kazılar hakkında da bilgi verilen toplantıları Kültür Bakanı açmış ve 5 gün sürmüştür.

§ 19 Mart 1980'de Türkiye Kadınlar Konseyi'nin düzenlediği "XVIII. Yüzyılda Kadınlarla İlgili Enteresan Olaylar" konulu konferansa salonumuzu ayırdık. Bu konferansla üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver verdi.

§ 5 Nisan 1980'de Çankaya Soroptimist Kulübü'nün düzenlediği "Sakat Çocukların Toplumumuzdaki Yeri Nedir ve Ne Olmalıdır?" konulu açık oturum konferansı.

§ 6 ve 8 Mayıs 1980 tarihlerinde Milli Savunma Bakanlığı Harita Genel Müdürlüğü'nün düzenlediği Türkiye Ulusal Jeodezi Jeofizik Birliği XI. Genel Kurul toplantısı.

§ 29 Mayıs 1980'de Milli Savunma Bakanlığı Harita Genel Müdürlüğü'nün düzenlediği "Türkiye Ulusal Fotogrametri Birliği" VII. Kongresi.

§ 9 Ekim 1980'de Ankara Üniversitesi'yle İtalyan Kültür Heyeti'nin düzenlediği "Türk - İtalyan İlişkilerinin İlmî Gelişmesi için Araştırma ve Etütler" konulu konferans.

§ 10 Kasım 1980'de Türk Silahlı Kuvvetleri Emekli Subayları Derneği'nin düzenlediği Atatürk'ü Anma Sempozyumu.

§ 17 Kasım 1980'de Fransız Kültür Heyeti'nin düzenlediği "Çağdaş Fransız Şiiri" adlı konferans.

§ 24-26 Kasım 1980 tarihleri arasında UNESCO Türkiye Milli Komisyonu'nun düzenlediği Güney - Doğu Avrupa'da Araştırma ve Eğitim Yeniliği Sempozyumu.

IX. TÜRK TARİH KONGRESİ

IX. Türk Tarih Kongresi Atatürk'ün 100. doğum yılına adanarak 21-25 Eylül 1981 tarihleri arasında toplanacaktır. Bu kongrede Atatürk ve devrimleri konusu ile ilgili bildirimlere ağırlık verilecektir.

ÜYELİKLERİNDEN AYRILDIĞIMIZ ULUSLARARASI KURUMLAR

Yıllık ödentilerinin çok yüksek olması nedeni ile Uluslararası Akademik Birlik'ten üyeliğimizin bir süre ertelenmesini Genel Kurulumuzun kararı gereğince istedik. Fransa Hükümeti Başbakanlığına bağlı olarak kurulan II. Dünya Savaşı Komitesi şekil değiştirdiğinden, Genel Kurul kararı ile bu komite üyeliğinden de çekilmiş bulunuyoruz.

İBN-i SINA'NIN 1000. DOĞUM YILI ANMA KİTABI

Büyük Türk bilgini İbn-i Sina'nın 1000. doğum yılı nedeni ile üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı'nın sorumluluğu altında bir anma kitabının çıkarılmasına karar verilmiştir. Kitap 1981 yılında yayımlanmış olacaktır.

ORD. PROF. HİKMET BAYUR ANMA KİTABI

19 Nisan 1980'de toplanan Genel Kurulumuz üyelerinden Prof. Dr. Adnan Erzi'nin sorumluluğu altında rahmetli üyemiz Ord. Prof. Hikmet Bayur için bir anma kitabı çıkarılmasına karar vermiştir.

BİNAMIZ AĞAHAN MİMARİ ÖDÜLÜNÜ KAZANDI

İsmailiye mezhebinin başkanı Kerim Ağahan "Ağahan Mimari Ödülü" adı altında uluslararası bir ödül vakfı kurmuştur. İlk yarışma bu yıl yapılmıştır. Yarışmaya katılan 200 projeden 15 tanesi ödüle değer görülmüştür; bunlardan biri de Kurumumuzun binasıdır. İçlerinde dünyanın en büyük mimar ve şehir-cilerinin bulunduğu büyük jürinin "Tarihsel İçerikle Uyum Araştırması" başlığı altındaki kararı şöyledir: "Çağdaş yapı teknolojisini geleneksel fikir ve ilkelerle

birleştiren bir mimari anlatım biçimine giden yolda olumlu bir aşama oluşturan Ankara'daki Türk Tarih Kurumu binasına verilmesi kararlaştırılmıştır. Binada bellibaşlı işlevsel hacimlerin bir merkezi avlu çevresinde toplanması, Osmanlı yapılarının içe dönük kişiliğini yansıtırken, İslami mimarinin bütünlüğü ilkesi de parçaların bütüne olan ilişkisini belirtmekte bir düzenleme aracı olarak kullanılmıştır. 1930 lardan bu yana Ankara'da yapılan binaların belirgin ortak özelliği olan uluslararası üsluba bir tepki olan bu bina, geleneklerden neler öğrenilebileceğinin bir örneği ve daha geçerli bir mimari diline işaret eden bir ölçüdür".

19 Eylül 1980'de Ağahan'ın imzasıyla Genel Müdürümüz Uluğ İğdemir'e gelen yazıda: "Büyük jürinin ödüllendirmeğe değer bulduğu on beş proje arasında Türk Tarih Kurumu'nun da yer aldığını size bildirmekten şeref duyuyorum. Büyük jüri, her projede bireysel, ya da ortak çabalarıyla başarıya katkıda bulunan kişileri de belirtmiş bulunmaktadır. Bu kişilerden biri olmanız dolayısıyla sizi, Lahor'da yapılacak ödül töreninde Türk Tarih Kurumunu temsilen hazır bulunmaya davet ediyorum". deniliyordu. Gidiş - dönüş uçak ücretiyle, Pakistan'daki oturma giderleri de Ağahan Vakfı'nca karşılandığından Genel Müdürümüz Uluğ İğdemir ve binamızın mimarı Doçent Dr. Turgut Cansever 20 Ekim 1980 Pazartesi günü Ankara'dan İstanbul'a oradan da Pakistan'ın Karachi şehrine hareket etmişlerdir.

Ödül töreni 23 Ekim 1980 günü saat 19,30'da Lahor'un ünlü Şalamar Parkında yapılmıştır. Bu park büyük bir alanda ünlü Türk hükümdarı Cihangir tarafından inşa ettirilmiştir. Törende Pakistan Devlet Başkanı Ziya ül-Hak ile Kerim Ağahan, UNESCO Genel Müdürü ve Tokyo'daki Birleşmiş Milletler Teşkilatı Üniversitesi Rektörü bulunmuştur.

Kurumumuzun binası için verilen bronz plaket ile berat Genel Müdürümüzle binamızın mimarına Pakistan Devlet Başkanı ve Kerim Ağahan tarafından verilmiştir. Ödül alan 15 projeden üçü Türklere aittir. Turgut Cansever Kurumumuzun binasından başka, Bodrum'da onardığı Ahmet Ertegün konağından dolayı da ödül almıştır. Edirne'deki Rüstempaşa Kervansarayının onarımından ötürü de Vakıflar Genel Müdürlüğüne ödül verilmiştir. Turgut Cansever'e ayrıca iki ödül için 24.000 dolar nakdi ödül verilmiştir. Turgut Cansever iki ödül almış tek mimardır.

ATATÜRK VE TÜRK DEVRİMİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ'NİN 1980 YILI ÇALIŞMALARI

- 1 — Yıl sonuna kadar işlemi tamamlanarak sınıflandırılan ve dosyalarına giren 2634 kupür ile kupür sayısı 67.276 olmuştur.
- 2 — Atatürk ve devrimleriyle ilgili 37 tefrika derlenmiş, böylece tefrika sayısı 679 olmuştur. Bunların fişleri yazılmış, tasnifi tamamlanmıştır.
- 3 — 438 makale ve haber fişi yazılarak tasnifi yapılmış, fişlerin katoloğa yerleştirilme işi tamamlanmıştır. Fiş toplamı 76.247 olmuştur.
- 4 — T. B. M. M. Zabıt Ceridelerinden Türk devrimi ile ilgili olan kanun metinleri ve görüşmeler tespit edilmiştir. Kitap haline getirilmek üzere tape edilecektir.
- 5 — Enver Paşa Arşivi Kütüphaneden alınarak tasnifine başlanmıştır.
- 6 — Ord. Prof. Hikmet Bayur'dan gelen kupürlerin tasnifine başlanmıştır.
- 7 — Tevfik Paşa albümü yapılmıştır.

KİTAPLIK ÇALIŞMALARI

Aksesyon :

1980 yılında Kitaplığımıza 1046 tanesi armağan 163 tanesi satın alınmak, 223 tanesi değişim ve 338 tanesi T. T. K. kanalı ile olmak üzere toplam 1770 kitap, 1 harita, 2 mikrofilm, 1287 gazete, ayrıca 132 si satın alınmak 782 si armağan ve değişim olmak üzere 914 tane dergi gelmiştir.

Kataloglama :

Yukarıda dökümü yapılan malzemenin kayıt, fişleme v.b işlemleri tamamlanarak yerlerine konulmuştur.

Kitaplık Deposu :

Bu yıl sonunda kitap varlığımız 74.937'ye, dergi varlığımız 72.766'ya, mikro-film 191'e varmıştır. Ayrıca periyodik sayımı yapılmıştır.

Arşiv :

Geçen yıl yapılmış olan fotoğraf arşivimize bu yıl da merhum Tevfik Bıyıklıoğlu ve Sayın Cemal Arif Alagöz ve Sayın Uluğ İğdemir'in başınladığı fotoğraflar da katılarak tasnif edilmiş ve yerlerine konmuştur.

Müracaat :

Yazılı ve sözlü olarak gelen sorular cevaplandırılmıştır.

Okunan kitaplar :

1980 yılı içerisinde Kitaplığımızda 15.331 kitap, 2.731 dergi, 21 gazete okuyucu hizmetine sunulmuştur.

Cilt :

Kitaplık için 129 tane kitap, dergi ve gazete; resim arşivi için 335 tane kutudosa yapılmıştır.

Değişim :

Bu yıl 54 ü özel, 273 ü şahıs ve müessese olmak üzere 327 yerle yayım değişimi yapılmıştır.

Bedelsiz dağıtım :

Kurumumuz tarafından bu yıl yayınlanan 14 kitap, 3 Belleten, 1 Belgeler'in 34 asıl üye, 28 muhabir üye, 11 şeref üyesi ve ayrıca 76 şahıs, 30 makam, 48 kurum, müze ve kitaplığa bedelsiz dağıtımı yapılmıştır.

Kitap yardımı için Kurumumuza başvuran 8 kuruluşa da konuları ile ilgili yayınlarımızla birlikte depo fazlası kitaplarımızdan gönderilmiştir.

Kitaplık Komisyonu :

Her yıl olduğu gibi bu yıl da Komisyonumuz gerek görüldükçe toplanmış, ilgili işleri görüşmüştür.

Sayın Zehra Alagöz ve Prof. Dr. Cemal Arif Alagöz'ün kitaplığımıza armağan ettiği kitap ve dergiler gözden geçirilmiş, gerekli olanlar ayrılarak koleksiyonumuza katılmıştır.

Rahmetli üyemiz Yusuf Hikmet Bayur'un Kurumumuza bağısladığı 128 sandık kitap, resim ve arşiv malzemeleri evinden teslim alınarak Kurumumuza getirilmiş, ayırımına başlanmıştır. Belli günlere ait ve çeşitli konulara dair makaleleri içeren eski gazeteler Atatürk ve Devrimleri Araştırma Merkezimize verilmiştir. Basıma hazırlamakta olduğu yazılar ayrılarak düzene konmakta, notları ve arşiv malzemesi Atatürk ve Devrimleri Araştırma Merkezine verilmek üzere ayrılmaktadır. Rahmetlinin varislerinin ricası ve Süleymaniye Kütüphanesinin de isteği üzerine Kütüphanelerinde eksik olan TTK yayınları ayrılarak üç sandık halinde sorumlu kişilere teslim edilmek üzere hazırlanmıştır. Teslim alınan öteki kitap ve notlar önümüzdeki yıl ele alınacaktır.

KAZILAR

Eskiçağ Kolunca verilen kararlar gereğince bu yıl da Alacahöyük, Perge, Kültepe - Kaniş, Maşat Höyük, Konya Karahöyük, Bayraklı, Erythrai, Çavuştepe, Acemhöyük ve İkiztepe'de kazılara devam edilmiştir. Ayrıca üyelerimizden Prof. Dr. Afif Erzen, Enez'de yeni bir kazıya başlamıştır. Bu yılki kazılarımıza Kültür Bakanlığı para yardımını devam ettirmiştir. Bakanlığa huzurunuzda teşekkürlerimizi sunarız.

Bu yılki kazılar hakkında kazı kurullarından aldığımız raporları olduğu gibi sunuyoruz:

1 — Alacahöyük Kazısı 1980 Çalışmaları :

Türk Tarih Kurumu adına 1980 mevsiminde yapılan Alacahöyük'teki arkeolojik kazı çalışmaları, Eylül ayının sonu, Ekim ayının tamamı ve Kasım ayının ilk günlerinde devam edilmiştir.

Kazı Heyeti :

Başkan : Dr. Hâmit Zübeyir Koşay, T. T. Kurumu Üyesi
 Başkan Yardımcısı : Mahmut Akok, Arkeolog
 Kültür Bakanlığı Temsilcisi : Osman Ünal, Çorum Müzesi Asistanı
 Hesap İşleri görevlisi : Ahmet Bekçi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi hesap uzmanı

kişilerden kurulmuştur.

Kazı Çalışmaları :

Alacahöyük'te 1980 kazı mevsimi çalışmaları, 1979 mevsimi kazılarının bir devamı durumunda sürdürülmüştür.

Genel plânın XXVI - XXVII / 5-8 karelerine rastlayan bölümlerde 200 m. yüzeyli bir alanda, derinliğine kazılar yapılarak, Orta Hitit ve Eski Hitit tabakaları içinde araştırmalarda bulunulmuştur.

Bir taraftan da genel plânın XLII / 22-26 karelerine rastlayan 100 m. lik bir yüzeyde genişleyerek bir kazı daha yapılmıştır. Bu kazı yerinde de, Hitit Büyük İmparatorluk Çağı buluntuları ve geniş bir dolgu toprağı ile karşılaşmıştır.

Kazı çalışmalarının derin tabakaları içinde; kemik, taş ve madenden yapılmış arkeolojik küçük eserler elde ettiğimiz gibi çeşitli çağları temsil eden seramik kap kacaklara da rastlanılmıştır.

Bu mevsim Alacahöyük arkeolojik çalışmalarıyla, Türk müzelerine 62 parça eser kazandırılmıştır.

Bu eserler usulünce temizlenerek, restore edilerek Alacahöyük Müzesi mesul-lerine teslim edilmiştir.

Alacahöyük'ün 1980 yılı çalışmaları arasında, bugüne kadar açığa çıkarılmış eski eser alanlarının tanzim ve kısmen restore ve temizlenme işleri de heyetimizce yapılmıştır. Yerlerinde korunmaları düşünülen mimari kalıntılardaki küçük çöküntüler onarılmış, alanları kaplayan yabancı otlar temizlenmiştir. Höyüğü çevreleyen tel örgülü sınır hattı yeni baştan gözden geçirilerek bozulan ve dağılan bölümler onarılmıştır.

Alacahöyük'te, Orta Anadolu arkeoloji ve tarihine yeni belgeler kazandıracak, bugüne kadar kazılmamış çok geniş alanlar bulunmaktadır. Gelecek mevsimlerde bu yerlerdeki çalışmaların verimli olacağı kabul edilebilir.

Türk Tarih Kurumu'nun örnek ve başarılı bir araştırma yeri olan Alacahöyük, yeni ve modern bir bina olarak kurulan müze binası, tanzim edilmiş geniş kazı alanları ve restore edilerek kalıcı duruma getirilen çeşitli çağlara ait mimari kalıntılarıyla Orta Anadolu'da yaşayan ve yaşatılan bir höyük öreni olmaya namzettir.

Yeni müze ve höyüğün çevresindeki geniş alanlarda, Alacahöyük'ün mimari buluntularından meydana getirilecek açık hava teşhir alanları buranın tarihi önemini, varlığını anlamlı kılacaktır.

Kazı heyetimiz, gelecek senelerin Alacahöyük çalışmalarını, bu ümitlerle ve bu ünlü arkeolojik araştırma yeri varlığına uygun bir hevesle, yürütmeye kararlıdır.

DR. HÂMİT ZÜBEYİR KOŞAY
Alacahöyük Kazı Heyeti Başkanı

Arkeolog MAHMUT AKOK
Alacahöyük Kazı Heyeti
Başkan Yardımcısı

2 — *Perge Kazısı 1980 Çalışmaları :*

Türk Tarih Kurumu, Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü ile İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi adlarına yürütülen; Uluslararası Side Dostlarının da parasal yönden desteklediği 1980 yılı Perge Kazısı, 1 Eylül'den 8 Ekim'e dek sürmüştür. Kazıda bulunan heykellerin onarımı ve fotoğraf çekme işleri 8 Kasım'da son bulmuştur. Bizlere çalışma olanaklarını sağlayan tüm kuruluşlara teşekkürlerimiz sonsuzdur.

Başkanlığımızdaki kazı ekibi, Başkan yardımcısı Dr. Halük Abbasoğlu, Mimar-Arkeolog Ülkü İzmirli, Mimar Gülsün Saraçlar, Mimar Nur Altınyıldız, Epigraf Dr. İsmail Kaygusuz, Arkeolog - Fotoğraf Uzmanı Semra Sarıbekiroğlu, Arkeolog-Restoratör Hüseyin Akıllı, Arkeolog - Desinatör Füsün Arman, Arkeolog Neşe Atik, Arkeoloji öğrencilerinden Dilek Yarcan, Secda Saltuk, Kerra Yavısı, Feridun Şahin, Teknik Üniversite Mimarlık öğrencisi Eren Acunsal ve Fotoğraf Uzmanı Selâmet Taşkın'dan oluşmuştur. Kültür Bakanlığı temsilcisi olarak bu çalışmalarımıza Antalya Müzesi Nüvizmatik Uzmanı Güler Kural katılmıştır.

1980 yılı çalışmalarımızı I. Kazılar, II. Düzenleme, III. Tiyatro Kazısı için ön hazırlık, IV. Epigrafik çalışmalar, V. Mozaik çalışmaları, VI. Mimarlık onarım

çalışmaları, VII. Heykel onarımı, VIII. Keramik çalışmaları, IX. Heykeltraşlık yayını hazırlıkları, başlıkları altında toplayabiliriz.

I. Kazılar:

Bu yıl kazı çalışmalarımızı kentın güneybatısındaki görkemli Hamam yapısında (İ) yoğunlaştırmış bulunuyoruz. Hamamın dört ayrı mekânında (III, IV, V, VII) paralel olarak sürdürdüğümüz kazılar mimarlık, heykeltraşlık ve yazıt buluntuları bakımından çok verimli oldu.

III No.lu Mekânın Kazısı:

Geçen yıl mekânın güneyinde bulunan apsisin batı bölümünde yaptığımız sondajda bir havuz saptamıştık. Hypokaust sistemi bulunmayan bu mekânı frigidarium olarak tanımlamıştık. Bu yıl mekânın oldukça önemli bir kısmını kapsayan havuzun sınırları ve kuzey kenarını boylu boyunca izleyen sığ bir kanal meydana çıkarıldı. İçinden daimi su aktığı saptanan kanalın havuza girmeden önce ayakların yıkanmasına yaradığı anlaşıldı.

Kazı sırasında bulunan doğal büyüklükten küçük genç kız heykelleri ve parçaları, Mousa betimleridir. Bunlardan bir tanesi geçen yıl bulunmuştu. Bu yıl iki torso ve üç parça bulundu. Narin vücut yapıları, yukardan kuşaklı giysileri, kıvrım sistemi ve duruş motifleriyle geç hellenistik orijinallerine dayandıklarına kuşku yoktur. Mousa'larla birlikte Apollon'a ithaf edilmiş bir sunak da bulunmuştur. Apollon'un burada Mousagetes olarak ibadet gördüğü anlaşılmaktadır.

IV. No.lu Mekânın Kazısı:

Geçen yıl batı yarısı kazılmış olan mekân, dört tam iki yarım sütunla palaestra'nın güney portiğine açılır. Büyük bir havuzu kapsayan mekânın bu yıl tümü meydana çıkarılmıştır. Havuzun etrafını çeviren sütun mimarlığına ilişkin postament, sütun, sütun başlıkları ve saçaklık parçaları bulundu. Postamentler ve aynı düzeye dek duvarlar ve nişler renkli serpantin levhalarla kaplı olup zengin sütun mimarlığı ile görkemli görünümündedir. Havuz tabanı ve üç ayrı yerden buraya inen merdivenler ile suyu boşaltma drenaj deliği tam durumda meydana çıkarıldı. Batıda apsis'i izleyen bir kapıdan girilen, güney - kuzey doğrultusunda uzanan koridorun içi temizlendi. Bu koridorun güney ucu hamamın dışına, kuzey ucu palaestra'nın güney - batı köşesine açılır.

Zengin mimarlık parçaları yanısıra geçen yıl bulunan heykellere ilişkin ve onları tamamlayıcı önemli parçalarla birlikte Herakles ve Artemis heykelleri bulundu. Parçaların bir kısmı geçen yıl etütlük olarak ayrılan parçaları da değerlendirmemizi sağladı. Böylece, Genius heykelinin sağ bilek ve el parçası ile plinthine ilişkin parçaları birleştirilerek yapıt daha tüm görünüm kazandı. Büyük Nemesis'in uzunluk ölçüsü tutan sol eli ile sağ eline ilişkin parçalar ve yanında duran grifonunun ayağı eklendi. Asklepios'un sol eli ve bu clinde tuttuğu kitap rulusu parçaları birbirleriyle ve heykelle birleşti; son durumu ile figür kuşkusuz çok daha etkileyicidir. Tamamlayıcı parçalar arasında kuşkusuz en önemlisi Rahibe heykelinin başıdır. Mermerden işlenmiş baş, kireçtaşından torsodaki yuvasına oturdu. Ayrıca heykelin yazıtlı plinthine ilişkin parçalar da yerlerine yerleştirilebildi.

V No.lu Mekânın Kazısı:

Palaestra'nın güney doğusunda bulunan ve güney portiğine dört ion sütunu ile açılan bu mekân tümüyle meydana çıkarıldı. Doğusundaki kapı ile Septimius Severus çeşmesinin arkasındaki mekâna ve güneyde bulunan diğer bir kapı ile de dışarı açılır. Doğu ve batı duvarları üçer niş ile uzuvlandırılmıştır. Mekânın ortasında fıskiye tesisatı olan bir havuz vardır. Havuzun kenarını dıştan drenaj deliği bulunan bir kanal izler. Böylece taşan sular etrafa taşmadan akıp gidiyordu.

Kazı sırasında bitmemiş bir kadın başı ile Hadrian devrine ilişkin sakallı bir erkek başı bulundu.

VII No.lu Mekânın Kazısı:

III no.lu mekânın kuzeyinde yer alan VII no.lu mekânın kazısına geçen yıl başlanılmıştı. Bu yıl önemli bir bölümü açıldı. Kuzeyinde yarım daire bir apsisi bulunan mekânın batısında VIII ve IX no.lu mekânlar yer alır. İç tarafta batı duvarının önünde bir basamaklı oturmaya mahsus bir seki uzanır. Bu seki kuzey duvarı önünde, apsisin içinde ve doğu duvarının kuzey bölümünde de devam eder. Mekân doğuda sütunlarla palaestranın batı ve kuzey portiklerine açılır. Kuzeye doğru devam eden sütunlar hem daha küçük hem de aynı ekseninde değildir. Bunlar geç dönem yapılarıyla değişikliğe uğramıştır.

Kazı sırasında mimarlık parçaları, çeşitli renkte serpantinden kaplama levhaları, dam örtüsüne ilişkin bazı damgalı tuğlalar, çok sayıda yazıt ve yazıt parçaları ve ilginç heykel ve heykel parçaları ele geçti.

Üç Kharitler grubuna ilişkin orta figürle solundaki figüre ilişkin parçalar bulundu. Geçen yıl bulunan torso ile grup tamamlanmıştır. Figürlerin kompozisyonu zamanımıza dek korunagelmüş repliklerden farklıdır. İki yan figürün kolları, ortadakinin göğsü üzerinde birbirini keserek onun kendilerine uzak omuzuna uzanmayıp kendilerine yakın omuzlarını tutarlar.

Giyimli kadın heykeli parçası, giysi biçimi ve kıvrım sistemiyle İstanbul Müzesinde bulunan Lindos'tan gelme Mousa heykelini anımsatır.

Geçen yıl bulunan Hermes heykelinin plinthine ilişkin bulunan yazıtlı parçalar yerlerine eklenmiştir.

Kytharados tipi bir Apollon heykeline ilişkin 38 parça ele geçmiştir. Kırık kırığa eklenen parçalar aradaki eksikliklerden dolayı birbirleriyle birleşmeyen üç ayrı parça halinde toparlanabilmiştir. Buna rağmen heykelin Leptis Magna hamamında bulunan Apollon Kytharados tipinde olduğu saptanmıştır. Şimdiye dek tek replikten tanınan tipin ikinci örneğini Perge vermiş oluyor. Plinthin üzerindeki yazıt ve ele geçen parçalardan heykelin Klaudios Peison isminde bir kişi tarafından ithaf edildiği anlaşılıyor.

41 parça halinde ele geçen kaya üzerinde oturan erkek heykelinin belden yukarısı bulunamadı. Plinth üzerindeki yazıttan bu heykelin de aynı kişi tarafından ithaf edildiği anlaşılıyor. VII no.lu mekânın apsise yakın batı duvarındaki nişin önünde bulunan Herakles ve Hermes heykelleri de plinthleri üzerindeki yazıtlardan anlaşıldığı üzere Klaudios Peison tarafından ithaf edilmiştir. Herakles heykelinin elimize geçen kısmından Lysippos'un Herakles Farnese tipindeki yapıtının

bir kopyası olduğunu saptayabiliyor hem de üstün işçiliği hakkında bir fikir edinebiliyoruz. Hermes heykeli Apollon Centocelle tipindedir. Side repliğinden sonra ikinci kez tipin Hermes'i betimlediğini söyleyebiliriz. Ayağında kanatlı sandalları elinde ise Kerykeion'u bulunmaktadır.

Hellenistik bir orijinale dayanan Eros başı oldukça iyi durumda korunagelmştir.

II. Düzenleme Çalışmaları:

Düzenleme çalışmalarımız bu yıl yalnız kazı alanlarımızı kapsamış olup, çok sayıda mimarlık, yazıtlı sunak ve kaide parçalarının eklenmesi kazı süresince devam etti. IV ve V no.lu mekânların kazıları tamamlandığından tam bir düzenleme yapılabilirdi. Kısmen kazı yapılmış VII no.lu mekânda da olabildiği kadar düzenlemeye gidildi.

III. Tiyatro Kazısı İçin Ön Hazırlık:

Kentin batısında kuzey-güney doğrultusunda uzanan Kocabelen'in doğu yamacına yaslanan Tiyatro kentin güneybatısında surların dışındadır.

1965 ve 1966 yıllarında Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından oturma basamaklarının temizlenmesi ve onarılmasına ihale yöntemi ile başlanmıştır. Bu çalışmalar giderek Skene'nin kazısına da sıçramış, ancak bilimsel açıdan sakıncalı görüldüğünden Perge kazısı başkanlığının başvurusu üzerine durdurulmuştur. Başlıbaşına uzun süreli büyük bir çalışmayı gerektiren Perge Tiyatrosunun kazısını kentin Güney Hamamı (1) çalışmalarımızı bitirdikten sonra ele almayı düşünüyoruz. Bu çalışmalara ön hazırlık olarak onarım sırasında meydana çıkarılmış mimarlık ve heykeltraşlık buluntularının saptanmasını planlamış ve skene frizinin incelenmesi ile bu işe başlamış bulunuyoruz.

Friz levhaları üzerinde Dionysos ile ilgili sahneler yer almaktadır. İlk levhada genç nehir tanrısı Kestros ile Perge kentinin personifikasyonu genç diademli kadın figürü yer alır. Dionysos'un, babası Zeus'un baldırından dünyaya gelmesi; Hermes'in, çocuğu bakmaları için Nysa Nymphe'lerine vermesi; Dionysos'un banyosu; büyüdükten sonra tanrının muzaffer olarak iki dişi aslanın çektiği arabada Pan ve Eros'ların refakatında gidişi sahneleri gösterilmiştir.

IV. Epigrafik Çalışmalar:

Yeni çıkan yazıtların yanı sıra eskiler de incelenmiş, çevrede yapılan araştırmalarda bazı ilginç mezar yazıtları bulunmuştur.

1974 yılı kazılarında bir çukurda, imha amacıyla parçalanarak atıldıkları anlaşılan 850 adet irili ufaklı yazıt parçası bulunmuştu. Bu yıl bilmece çözer gibi bu parçalar tasnif edilip, birleştirildiklerinde üç ayrı yazıt levhası elde edildi. Bunlardan biri, Bizans İmparatorlarından Anastasius'un (491-518) bir buyruğudur. İkincisi, gene aynı tarihe ait kent kutsal meclisinin bir kararı; üçüncüsü ise 24. kutsal meclisine sunulan memuriyetler ve onlara ayrılan gereksinim listesidir. 5. ve 6. yüzyıl eyalet kentlerinin askeri ve sivil bürokrasisinin tam bir listesini vermesi bakımından yazıtın önemi büyüktür.

V. Mozaik Çalışmaları:

Bu yıl agoranın doğu, kuzey ve güney portiklerindeki taban mozaikleri temizlenip etüt edildikten sonra onarılıp, korunabilmesi için üzerleri 20-25 cm. kalınlığındaki ince kum tabakası ile örtülmüştür. Portiklerin mozaikleri genellikle geometrik desenli panolardan oluşmaktadır. Bazı yerlerde geç dönemde tamir gördükleri saptanmıştır.

VI. Mimarlık Onarım Çalışmaları:

Perge'nin güney - kuzey ve doğu - batı yöneltisinde iki ana caddesinin kesişimleri ana kavşakta bulunan Demetrios ve Apollonios takı kentin tarih bakımından en önemli anıtlarından biridir. Kazı sonucu taka ait mimarlık parçaların % 80 oranında bulunmuş olması, yapı malzemesinin sağlamlığı ve statik sorunlarının çözümlenebilir olması bu görkemli yapıtın öncelikle ele alınmasını gerektirmektedir. Takın onarım projesi Mimar - Arkeolog Ülkü İzmirli tarafından, statik projesi Yüksek Mühendis Mimar Prof. Müfid Yorulmaz tarafından yapılmış bulunmaktadır. Malzeme etütleri ise, Maden Fakültesi Mühendislik Jeolojisi ve Kaya Mekaniği Kürsüsü laboratuvarlarında Prof. Dr. Kemal Erguvanlı tarafından yapılmıştır.

Onarıma hazırlık olarak anıtın yakınında yapılan beton taban üzerinde yapılan düzenlemede, her taş sırası belli harflerle gösterilmiş olup, aşağıdan yukarıya doğru (A, B, C...) ve birbirleriyle olan bağlantılarına göre (B₃, Z₁₄ vs.) numaralanmış ve yapı sırasına göre sıralanmıştır. Onarım projesinde her taş parçasının nereye konulacağı belirlenmiş olmasına karşın Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün 1979'da, ihale sonunda yaptığı düzenleme çalışması kontrol edildiğinde birçok yanlışlıkların yapılmış olduğu görülmüştür. Bu basit örnek de ihale yönteminin sakıncalarını ortaya koymaktadır. Perge kazısı 1980 yılı çalışmalarımız sırasında bu parçaların düzeltilmesi için bir hayli uğraşıldı. 1/20 ölçekli yapılmış anıtın taş planı üzerinde döşeme taşları numaralanmış ve temel kazısı için kaldırılmaya hazır bulunmaktadır. Onarımda gerekli Pixi aracı da Side Dostları Vakfı tarafından satın alınmıştır.

Perge ören yerinde arkeolojik kazılar ilerledikçe, açılan yerleri koruma gereği duyulmaktadır. Burada, ilerdeki yıllarda tek anıtlardan bütüne giden, anıtın çevresi ile birlikte dengeli bir bütünlük sağlayan onarım ve düzenleme programı tasarlanmaktadır.

VII. Heykel Onarımı:

Bu yıl yeni heykel buluntularının yanı sıra daha önceki yıllarda bulunmuş henüz onarımları yapılmamış yapıtlar da ele alınmıştır.

Bu yıl gerek kazı alanında gerekse Müzede çok sayıda yazıt da onarılmıştır. 850 parça arasından meydana getirilen, yükseklikleri 2 m. yi aşan üç yazıt levhasının onarımı büyük sabır gerektirdi. Üçer bölüm halinde onarılmış levhalar ileride çerçeve içine alınarak teşhir edilebilecek duruma getirilmiştir.

VIII. Keramik Çalışmaları:

1980 Perge kazısı sırasında yapılan keramik çalışmaları iki yönde olmuştur.

1. Perge kazısı sırasında çıkan keramik çalışmaya hazır duruma getirilmiştir.

2. 1972-1979 yılları arasında yapılan Pamphylia Seleukeia'sı kazılarında toplanmış olan keramiğin bir sistem çerçevesinde tasnifi ve istatistiği yapılmıştır.

Kazı sırasında bu aşamaya getirilen çalışma, halen sürdürülmekte olup Seleukeia keramiğinin tipolojisini ortaya çıkarmayı amaç edinmiştir.

IX. Heykeltraşlık Yayını Hazırlıkları:

Perge kazılarında 1953'ten bu yana yüzlerce heykel ve heykel parçaları bulunmuştur. Bunlar, özellikle depodaki parçalar tek tek gözden geçirilerek, birbirleriyle birleştirilebilecek parçaların bulunup bulunmadığı araştırılmıştır. Geçen yıl bulunan genç başının, vücuduna (torsosuna) ait bir parça ile pek ufak bir yerinden tuttuğu saptanarak eklenebilmiştir. Bu keşfimiz heykelin tipini saptamamızı sağlamıştır. Burada, yağlanan genç heykelinin bir repliği ile karşılaştığımızdan kuşku yoktur.

Bu çalışmalarımızın önemli bir sonucu olarak Müzeye kazandırdığımız Tykhe heykelini gösterebiliriz. Önce 1954'te üç parça halinde ele geçmiş olan torsoyu ayağa kaldırdık. Yaptığımız incelemeler sonucu 1953'te bulunmuş, Müzede teşhir edilmekte olan Tykhe başının torso ile ilişkisini saptadık. Baş kaidesinden sökülerek torsoya oturtulduğunda kırık - kırığa uyması vardığımız sonucu kanıtladı.

JALE İNAN

3 — Külpe - Eski Kaniş Kazıları 1980 Çalışmaları:

1980 kazı mevsiminde Kaniş kazıları, Maşat Höyük kazılarında olduğu gibi, çok sınırlı bir imkân içinde sürdürülebildi. Kazı heyeti benden başka, Prof. Dr. Kutlu Emre, Arkeolog Hamdi Kodan, arkeologlardan Eşref İlter ve Metin Akyurt, Fotoğraf Salâhattin Öztartan ve mustahzır Abdürrahim Çulha'dan oluştu. Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünü Arkeolog İsmet Ediz temsil etti. Keşfedilen çivi yazılı tabletler, Ankara Arkeoloji Müzesine, diğerleri Kayseri Müzesine teslim edildi. Kazılar, Anadolu'nun tarih ışığına girmesini sağlayan Kaniş'in aşağı şehrinde, yani Karum alanında yürütüldü. Ödenek yetersizliği tasarlanan programın tamamlanmasına imkân vermemiş olmakla beraber, çağının baş ticaret merkezi, zengin Kaniş yine hem çivi yazılı tabletleri, hem de mimarlık kalıntıları ve küçük eserleri bakımından çok öğretici oldu. II. yapı katı, Kaniş Karumu'nun en parlak ilk dönemi (M. Ö. 1920-1840) şiddetli bir yangınla tahrip edilmiştir. U/20-21 karelerinde bu yangından kurtulamayan bir II. yapı katı evi, arşivi, tam planı ile açığa çıkarıldı. Büyük salona bağlı iki depo odası, bir vestibül ve koridoru ile mutfaktan oluşan evin kalın sıvalı kerpiç duvarları iki metreden fazla yüksekliği korumaktadır. Tabanı sokak seviyesinden daha derin olan bu eve taş basamaklarla inilmektedir. Çok iyi korunmuş olan mutfağında fırın, at nalı şeklindeki ocak ve yüksek tandır kendi yerlerinde kalmıştır. Oda tabanları tazyik edilmiş topraktır. Küçük depo odalarından birine üstten tahta merdivenle inilmiş olmalıdır. Evin, iki seneden beri derlenen tabletlerden, açılmış ve açılmamış zarflardan oluşan arşivi korunmuştur. Kapı kenarlarındaki ağaç söve milleri, temel üstünde ve duvarlardaki yatay ve dikey kalasların kömürleşmiş kalıntıları da yerlerinde kalmıştır. Evin, iki katlı, düz damlı tipik bir Kaniş planına göre inşa edildiği anlaşılmaktadır.

II. kata özgü çanak çömleğin çeşitli tipleri bulundu. Kırmızı, kahverengi, boz ve devetüyü, perdahlı olan bu kaplar, daha sonraki iki safhanın (I a-b) (Ib 1810-1740) seramiğinden ayrılmaktadır.

II. yapı katına ait daha küçük, iki odalı, dikdörtgen planlı evin tabanı, Karum' un bu kesimdeki meyli gereği ilk evin seviyesinden bir metre daha yüksektir. Burada ilginç olan nokta, ev, çevresindeki bütün evleri tahrip eden yangından etkilenmemiş, yani taş temel üstünden yükselen kerpiç duvarları ve bina yanmamıştır. Tabanında, iki kap hariç, küçük esere ve tablete rastlanmamış olması, bu eşyanın ve arşivin yangından kurtarıldığını göstermektedir. Daha önceki kazılarda da, II. yapı katını saran yangından kurtulabilen pek az binaya rastlanmıştır. Bunlar da aynı şekilde boşaltılmıştı. Buna komşu olan eve ise, V/20 karelerinde kuzey-güney yönünde devam eden ve tabanı çakıltaşı, atılmış seramik, moloztaşı ve kemik dolu sokaktan, iki taş basamakla inilmektedir. Sokak, kesif yerleşim bölgesindeki bir mahalleyi (en az 8 evden oluşan) diğer bir mahalleden ayırmaktadır. Ib yapı katında olduğu gibi, II. katta da birbirinden yer yer dar, yer yer genişçe sokaklarla ayrılan mahallelerden oluşan bir 20. yüzyıl şehrinin planını ortaya koyma imkânı bulunmaktadır.

Ia katının temelleri çok iri taşlarla inşa edilmiş büyük bir binası, altındaki Ib ve hatta II. kat evlerini tahrip etmiş, temellerini kesik parçalara dönüştürmüştür. Ia katı evinin bir kesimini eski kazılarda meydana çıkarmış olmakla beraber, henüz tam planını tespit edemedik. Ib katında olduğu gibi Ia'da da çok iri taşlarla inşa edilmiş yapılar vardır. Bu bize açıkça göstermektedir ki Kaniş'te iri taşlarla bina yapımı, Hitit İmparatorluk Çağının özelliği değildir. Yerli kökler derindedir. Yalnız vurgulamak gerekir ki, Hitit İmparatorluk Çağında, Kaniş'ten-Assur Ticaret Kolonileri döneminden kesinlikle ayrılan yeni bir taş işçiliği tekniği ilk kez uygulanmıştır. Bu Hititlerin, Anadolu mimarlık tarihine yaptıkları önemli katkılardan biridir.

Ia katı enkazı içinde gagası geçen yıl keşfedilen ve akıtacağı büyük bir boğa başı şeklinde olan iri küpün gövdesi tamamlandı. Anadolu'da M. Ö. II. binde pişmiş topraktan, madenden yapılan boğa başlarının en büyüğü olan bu baş, çağının üslubunu temsil etmektedir. Kalın - kısa boynu, belirgin gerdanı, yuvarlak ağız ve burun delikleri ile belki boynuzlarının kırılmış olması nedeniyle sakin bir görünümde şekillendirilmiştir. Kabın şekli, çağının alıştığımız küp şekillerinden farklıdır. Dip kısmı hamurunun renginde bırakılmış olmasına karşın, yukarı kısmı astarlı ve perdahlıdır. Göğsü, bu şekle giren diğer testilerde de olduğu gibi, "kırıl işareti" denilen bir motifle süslüdür. Bu çok sevilen motifi gösteren iri damga mühürlerin asılını aynı yapı katında bulduk. Akıtacakları boğa ve koç başı biçiminde olan kapları daha önceleri de keşfetmiş olmamıza rağmen, bu kadar irisine ilk kez raslanmaktadır. Bu ilginç küp ve bağlı bulunduğu evin büyüklüğü, hem evin, hem de küpün özel bir evden, özel bir ev eşyasından farklı bir fonksiyonu olduğunu göstermektedir.

Bu yıl keşfedilen ve insan biçimli bir içki kabının başını oluşturan veya daha önceki örneklerde olduğu gibi, bir kaba bağlı, içi boş, siyah astarlı, parlak perdahlı insan başı, çağının üslubunu temsil eden ender heykelciklerden biridir. Şişkince yanakları, iri - sivrice burnu, badem gözleri, dolgun çenesi, küçük ağız ve hafifçe

gülümseyen durumu ile Anadolu'da Hitit üslubunun başlangıç dönemini temsil eden eserler arasında yerini almaktadır. Kaniş kazıları, üstün örneklî mühürleri dışında, diğer eser türleri ile de Hitit üslubunun doğuşunu canlı örneklerle belgelendirmeyi sürdürmektedir.

Karum'un dış surunun hemen yanında (ona bağlı olup olmadığı, henüz, kazılarda tespit edilemedi) bir kısmı şimdiki büyük sulama kanalının suyu içinde, ölçüleri birbirinden farklı çok ilginç dört oda açığa çıkarıldı. Bu yapı, iri ve iyi işlenmiş dört köşe taşlarla muntazam bir şekilde örülmüş ve içleri kalın bir sıva ile sıvanmıştır. Odaların boyları 2.70 × 7.60; 6.60 × 3.30; 6.20 × 3.40 ve 4 × 2.70 m.dir. Kesme taşlarla örülen duvarlar bazı kesimlerde, 3.63 m. yüksekliğini korumaktadır. Doğu yönündeki odaya yukardan aşağıya geniş, taş basamaklarla inilmektedir. Bu kısımda ve taban üstünde in-situ durumda Ib küpleri ve odalarda da irili ufaklı 1. kat seramik parçaları bulundu. İnce uzun odayı, diğerlerine bağlayan kapılar ve üzerlerindeki sağlam lentoları korunmuştur. Yapının yangın geçirdiğine, taban üstündeki kömürleşmiş kalas parçaları tanıklık etmektedir. Odalar duvarlardan düşen kesme taşlarla dolmuştu. Bu çağda, Anadolu'da bu tip bir yapıya ilk kez rastlanmaktadır. Duvarlar dik olarak yükselmiştir; sahte kemer, sahte kubbe söz konusu değildir. Yapının büyük bir mezar anıtı olabileceğini düşünmüyoruz; buna ait küçük bir ize rastlanmadı. Şehir surunun hemen yanında oluşu, ve kuvvetli yapısı nedeniyle askeri anlamda bir kule, bir sığınak olabileceği ihtimali üstünde duruyoruz.

Bu kez, Ib katında işleniş tekniği İmparatorluk Çağı örneklerinden farklı fakat iri taşlarla inşa edilmiş yeni bir yapı tipiyle karşı karşıya bulunmaktayız. Anıtsal yapıları, kıralî belgeleri ile müstahkem, Kaniş sitadelini taçlandıran sarayların karşısında, geniş Karum'u çeviren surların yanında, bu orjinal görünümle yapı büyük bir önem kazanmaktadır.

TAHSİN ÖZGÜÇ

4 — Maşat Höyük / Eski Tapigga Kazıları 1980 Çalışmaları :

1980 kazı mevsiminde Maşat Höyük / Eski Tapigga kazılarına, Kültepe/ Eski Kaniş kazılarında olduğu gibi, çok sınırlı bir imkân içinde devam etmek zorunda kaldık. Kazı heyeti, benden başka, Prof. Dr. Kutlu Emre, Arkeolog Hamdi Kodan, arkeologlardan Metin Akyurt, Eşref İlter, Fotoğraf Salâhattin Öztartan ve mustahzır Abdürrahim Çulha'dan oluştu. Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünü Arkeolog İsmet Ediz temsil etti. Meydana çıkarılan yazılı eserler Ankara Arkeoloji Müzesine, diğerleri Tokat Müzesine teslim edildi. Söze başlamadan önce, ifade edelim ki şu anda Tokat'ta kaynağını Maşat Höyük'ten sağlayan bir Arkeoloji Müzesi doğmaktadır. Hem Tapigga'da, hem de Kaniş'te ödenek yetersizliği tasarlanan programın uygulanmasına imkân vermemiş olmakla beraber, bu iki büyük şehirde de tarihi büyük merkezlerin özelliği, onlara özgü gerçek tekrar etmektedir.

Maşat Höyük'te sitadel kazılarını tamamladık; ve üç terastan oluşan aşağı şchirin sitadele en yakın olan ve ona bağlanan yukarı terasın kazısına başladık. II. Tudhaliya (M. Ö. 1410-1380) ile çağdaş saray, Hititlere / Boğazköy'e özgü suni teraslarla genişletilmiş olan bir alana, ve Hitit tekniğine / Hitit mimarlık üslubuna göre, yani, düz bir hat üzerinde olmaktan çok, ileri - geri, girintili - çıkın-

tılı olarak inşa edilmiştir. Sarayın ve avlusunun güney ve batı cepheleri, esas girişi sonraki büyük yapılar tarafından tahrip edilmiştir. Ayrıca I. Şuppiluliuma (M. Ö. 1380-1335) döneminin büyük yapıları, erozyon, Friglerin ve köylünün hazır taşta olan ihtiyacı bu tahribatı büyük ölçüde artırmıştır. Bu plandaki bir sarayın iki yönünün ve girişinin olmayacağı düşünülemez. Geç safha yapılarının kaldırılmasına karar verilirse, sarayın bu yönlerdeki izlerine rastlanabilir; ama henüz izi, büyük yapılara tercihe karar vermedik. Sarayın bu iki yönü, Boğazköy mabetlerinde de olduğu gibi, arazinin durumu gereği, revaksız olmalıdır. Merkezi geniş avluya, ancak, dikdörtgen planlı odalar, dik olarak bağlanmış olmalıdır. Bilindiği gibi, Boğazköy'de / Büyükkale ile Aşağı ve yukarı şehirlerdeki anıtsal yapılar, (Büyük Mabet 1275-1250; diğerleri: 1250-1200) yani mabet ve saraylar (Büyükkale sarayları: 1250-1200) M. Ö. 13. yüzyıla aittir. Büyükkale'de 14. yüzyıl sarayı, ancak, çok az kalıntısı ile izlenebilmektedir. 15. yüzyılın sonuna 14. nün başlarına ait olan Tapigga sarayı, tipik bir Hitit şekli olan bu anıtsal mimarının ilk kez nerede ve ne zaman doğduğunun cevabını vermiş bulunmaktadır. Saray, bundan sonra bu mimarlık türünün ilk sağlam örneği olarak tetkik edilecektir. Saray dışında, enkazda bulunan çivi yazılı Hitit tabletinin eskiden keşfettiğimiz saray arşivine ait olduğu, bu tabletleri yayına hazırlamakta olan meslektaşım Profesör Sedat Alp tarafından tespit edilmiştir.

Sitadelin ve saray avlusunun batı, güney ve doğu yönlerinin önemli bir bölümüne I. Şuppiluliuma zamanına ait II. yapı katının büyük binaları inşa edilmiş ve bu yönlerde saray, büyük ölçüde, tahribe uğramıştır. Bunlardan batıda aa-D/3-7 karelerine inşa edilmiş olan "Sunaklı bina", tam planı ile, açığa çıkarıldı. Anakaya üstüne kurulan bu bina, kayanım şekline, suni terasa, Hititlere özgü bir mimarlık mahareti ile uydurulmuştur. Aşağı yukarı "L" planında inşa edilmiş olan bu bina, saray avlusunun bir kesimini kendi avlusu olarak kullanmıştır. İki, hatta, kalın temellerine göre üç katlı olması muhtemel görülen bu binanın bodrum katı 17 odalıdır. Avlunun doğu ve güney yörelerindeki büyük yapılar da göz önünde tutulursa, Hitit çağında mimarlık tarihi bakımından var olan bir boşluk, yani, Boğazköy'de çok az mimarlık kalıntısı ile temsil edilen I. Şuppiluliuma dönemindeki boşluk doldurulabilmektedir. Sarayın avlusu, II. ve daha sonraki Hitit katları zamanında bir iskân alanı olarak seçilmemiş ve eski geleneğe uyularak daima ortak bir meydanlık olarak kalmıştır. Bunun aksine, Frig çağında bu avlu kesif bir yerleşim alanı haline getirilmiş, yani gelenek tamamen silinmiştir.

Yukarı terasta L-P/6-11 karelerinde yapılan kazılarda sitatelde ve höyüğün batı sırtında tespit edilen yapı katlarının paralelleri açığa çıkarıldı. Bu alanda tetkik edilen 5 Hitit yapı katının tâli safhaları olduğu, binaların ufak değişikliklerle uzunca bir süre kullanıldığı anlaşılmaktadır. Hitit çağının 13., 14. ve 15. yüzyıllarına ait dönemini ikişer safhalı I - III. yapı katları temsil etmektedir. Bunlardan 15. yüzyılın sonlarına tarihlenen, yani, sarayla çağdaş ve iki katlı olması gereken ve şimdilik 10 odası açığa çıkarılan kalın taş temelli büyük bina, sitateldeki parlak Tapigga döneminin, aşağı şehirde de, aynı şekilde sürdürüldüğünü göstermektedir. Bu binanın ikinci safhasında, daha sonraki çağda da kullanılan tabanı taş döşeli büyük avlu inşa edilmiştir. İleriki kazılar, daha şimdiden uzunluğu 35 m.yi geçen bu avlunun diğer yönlerinde de büyük Hitit yapılarının varlığını gösterecektir.

Bu bina da sarayla birlikte yanmış, I. Şuppiluliuma zamanında tamir edilerek yeniden kullanılmıştır. Bazı ipuçlarına rağmen, binanın 15. yüzyılın hangi döneminde inşa edilmiş olduğu henüz, kesinlikle tespit edilemedi. Binanın ikinci safhası, bu bakımdan, saray avlusunu çeviren II. Hitit katı binalarının paralelidir. Avlunun kuzeydoğu yönünde tabanı taş döşeli, geniş bir sokağa bağlandığı görülmektedir. Boğazköy'de, Alaca Höyük'te, Kültepe'de olduğu gibi, Maşat Höyük'te de büyük binalar, Hititlere özgü, tabanları taş döşeli üstleri açık, geniş avlulara açılmaktadır. Avlunun iki kesiminde (N-0/9 ve 0/7 karelerinde) daha doğuda birleşmeleri muhtemel iki kanal meydana çıkarıldı. Yapıların kullanılmış sularını taşıyan bu kanallar, sitadeldeki saray kanallarından daha küçük olmalarına rağmen, bütün Hititli örgü tekniğinin özelliklerine sahiptir. Büyük binaların temelleri tarafından çok tahribe uğratılan ve 16. yüzyıla kadar yükselen IV. yapı katının altında, Kaniş ve Achemhöyük yangınlarına benzeyen, şiddetli bir yangınla tahrip edilmiş olan V. yapı katının kerpiç binaları görülmektedir. Biz bu yapı katının hem mimarlık özelliği, hem de zengin kalıntıları bakımından L-M/13-16 ve Batı çukurunda açığa çıkarılan binalarla çağdaşlığını kesinlikle tespit etmiş bulunuyoruz. Yangın çok şiddetlidir. Ev sahipleri, ancak canlarını kurtarabilmişler; bütün ev eşyası yerinde kalmıştır. Maşat Höyük'ün tarihinde ilk kez bu safhada mimarlıkta esaslı bir değişiklik olmuş ve taş temel yerini kalın kalasalara bırakmıştır. Maşat Höyük yapılarında ağaç kiriş, kalas çok önemli bir yer tutmuş olmasına rağmen, binalar daima taş temelli idi. V. katta yapıların daha çok ormanlık bölge özelliğine uyduğu her evde görülebilmektedir. Bu inşa tarzında taş temel yoktur; onun yerini tabana uzunluğuna ve transvers şeklinde yatırılan kalın kalaslar almıştır. Kerpiç örgü, bu kalas temel üstünden yükselmektedir. Bunların yanında, yalnız kalın kalaslarla inşa edilmiş evlerin varlığını belgelendiren örnekler vardır. V. katın bütün aşağı şehire yayıldığı ve çağdaşlarında olduğu gibi, zamanının büyük şehirleri arasında yerini aldığı görülmektedir. Kerpiç duvarların genişliği 50 cm. den fazla değildir; oda tabanları taziyek edilmiş topraktır. Oda boyları, genellikle 4 × 5; 3 × 5 m. ölçüsünde olmalıdır. Evlerle beraber yanmış iri küpler, yerlerinde kalmış; küçük kaplar, yangın ve çöküntü nedeniyle odaların her yönüne dağılmış; ocak tabanları yer yer korunmuştur. Parlak astarlı, perdahlı (kırmızı, kahverengi, devetüyü, boz renkli) fincanlar; kırmızı, kahverengi ve devetüyü renginde astarlı veya boya banyolu, düz veya halka dipli, kısa - uzun dik gagalı, tek ve üç kulplu, iri, orta ve ufak boylu gaga ağızlı testiler; kulpsuz meyvelikler; yuvarlak ve yumurta gövdeli, düz dipli, bazıları kalın kırmızı şeritlerle nakışlı çift kulplu çömlekler; basık gövdeli, kısa kalın emzikli, çoğu düz, azı halka dipli çaydanlıklar; dört kulplu, halka dipli iri çanaklar; kalın cidarlı, kaba hamurlu tek gözlü maltızlı tencere, Kaniş Karumu'nda Ib katı kaplarının tam paralelidir. İri küplerin silindirik şeklindeki dik kulpları yerel özellikler göstermektedir. 18.1 × 6.4 × 4.6 cm. ölçüsündeki taş balta kalıbı, Kültepe ve Achemhöyük Ib tipi baltalarının en güzeli en ince - uzun olanıdır. Kalın zıhlı bu balta, diğerlerinden daha gelişmiştir. Bu bölgenin madencilikte Eski Tunç Çağında eriştiği seviye düşünülürse gelişmenin anlamı ve yerli geleneğin gücü, ustalık kolay anlaşılır.

Bu kata ait eski ve yeni buluntuların hepsi (damga mühürler, tasvirli taş kalıplar, ritonlar) Assur Ticaret Kolonileri çağında gelişen ve Karum'da Ib katı ile

(Büyük Hammurabi çağı) temsil edilen Hitit medeniyetinin Kaniş - Alişar - Sorgun (Köhne) - Karamağara - Kadışehri üstünden Tapigga bölgesine, değişiklik göstermeksizin, yayıldığı, burada da güney bölgeleri ölçüsünde "Büyük şehir medeniyeti" halinde temsil edildiğini göstermektedir. Bu şehri Kaniş Karumu'ndan (İb den) ayıran tek unsur, burada Assur Ticaret Kolonileri çağına ait çivi yazılı tabletlerin, silindirik mühürün bulunmamış olmasıdır. Assur Ticaret Kolonileri çağının geç safhası, birbirinden bu kadar uzak merkezlerde aynı üslubu temsil etmekle kalmamış aynı zamanda büyük bir yangınla sona erdirilmiştir. Amacı maden ticareti olan Assur Ticaret Kolonileri çağında, madenin ve madencilik için kaynağı olan Karadeniz bölgesini bir yana bırakmak ve erişilmesi kolay Doğu Karadeniz bölgesinin iç kısımlarını, Kaniş'te karargâh kurmuş tüccarların ticaret alanları dışında bırakmalarına olanak yoktur.

Tapigga ve Zile (Anziliya) bölgesi Güney Kapadokya, Kuzey Kapadokya ve İç Karadeniz bölgeleri arasında en uygun bir geçiş / ara bölgesi durumundadır. Ben, bu çağdaki kervan yolunun Orta Çağlarda Deveci dağlarının dar ve yer yer tehlikeli, fakat kısa kervan yolundan farklı olacağını düşünemiyorum. Heyetimiz yaptığı araştırmalarda, Maşat Höyük'le çağdaş Hitit şehirlerinin bu yol boyundaki dizilişini (Kadışehrine kadar) tespit etmiştir. Zile - Tokat arasındaki Mabein Hatun Han'dan başka Boztepe ile Kadışehri arasında iki Selçuklu kervansarayının harabeleri de bu araştırmalar sırasında bulundu.

V. yapı katının altında, yangınla sona erdirilmiş olan VI. yapı katının kalıntıları vardır. Bu yangın katı, Orta ve Kuzey Anadolu'nun her yerleşim yerinde görülen ve E. T. Ç. sonunu O. T. Çağı başından ayıran yangındır. Bu enkazda Alişar - Kültepe bölgesinden ithal edilmiş boya ile nakışı III. Alişar grubuna giren parçalar ve çift kulplu bardaklar, E. T. Çağının en son safhasını tarihlendirmeye yardımcıdır. Bunlar arasında, madeni örnekleri taklit eden omfalos'lu çanaklar ve gaga ağızlı testiler, fincan ve vazolar en çok kullanılan kap tipleridir.

İmparatorluk çağının anıtsal yapılarına öncülük eden Tapigga sarayı arşivi, Hitit Çağının karanlık bir dönemini aydınlatma yolundadır. Böylesine büyük merkezler, sonuna kadar araştırılmalı, anıtsal yapıları restore edilmelidir.

İlk kez bu kazıya başlama kararını alan ve bunu bilinçli olarak sürdüren Türk Tarih Kurumu'na, daha sonraları çok mütevazi ölçüler içinde bu kazıya yardım eden Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne teşekkür ederim. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültemizin katkısı hiçbir zaman unutulmayacaktır.

TAHSİN ÖZGÜÇ

5 — Konya Karahöyük Kazısı 1980 Çalışmaları :

Türk Tarih Kurumu, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi ve Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü adına yürütülmekte olan Konya Karahöyük kazısına 1980 yılında 12 Haziran tarihinde başlanmış ve kazı çalışmaları 10 Temmuz'a kadar sürdürülmüştür.

Başkanlığım altındaki kazı heyetinde Arkeolog Neriman Tezcan, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Hititoloji Asistanı Dr. Burhan Balcıoğlu, Türk Tarih Kurumundan Hititolog Sedat Erkut, Japon uyruklu araştırmacı

Sachihiro Ohmura, yine Japon uyruklu araştırma öğrencisi Masako Tanji ile Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi öğrencilerinden Nuri Alptekin, Yalçın Gönültaş, Servet Şahin ve Murat Anıl çalışmışlardır.

Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünü 1980 kazı mevsiminde Konya Müzesinden Arkeolog Mehmet Turgut temsil etmiştir.

1980 yılında Karahöyük'te T çukurunun kuzey kesiminde II. katta çalışılmıştır. 1975 yılında I. katta saptadığımız at nalı biçimindeki büyük altarın bulunduğu sahanın altında II. kata inilmiştir. Bu alanda I. kat altarının bulunduğu sahanın hemen altında duvar önünde yine at nalı biçiminde ve diğer örneklerde olduğu gibi konsantrik dairelerle bezenmiş ve önünde sunak kısmı bulunan, oldukça iyi korunmuş, daha küçük ölçülerde bir altar bulunmuştur. Altarın üzerindeki isler eserin ya ocak olarak kullanıldığı ya da ateş kültü ile ilgili olduğunu göstermektedir. Altarın doğu kısmında hemen altara bitişik durumda duvara yaslanmış bir maltız ocak in situ durumda meydana çıkarılmıştır.

Bu alanın doğusunda kazılan kısım herhalde III. kata ait olacaktır.

Altarın bulunduğu mahallin güney kısmında, evvelce bulunan I. kat yolunun altında, yine seramik parçaları ile döşenmiş II. kata ait bir yol ile III. kata ait bir yolun kalıntıları açığa çıkarılmıştır.

Kazdığımız alanın kuzey kısmında meydana çıkarılan duvar kalıntıları alçak olmakla birlikte temiz bir plan vermektedirler.

1980 kazı yılında elde edilen buluntular arasında iyi korunmuş durumda bir koluklu bronz balta anılmaya değer. Tahsisat yetersizliğinden az işçi çalıştırılabildiği ve bu durum kazı sonuçlarını etkilemiştir.

ORD. PROF. DR. SEDAT ALP

6 — *Erythrai Kazıları 1980 Çalışmaları:*

1980 yılında Temmuz ve Ağustos ayları boyunca aşağıdaki çalışmalar yapılmıştır:

Tiyatro Çalışmaları : Prof. Dr. Cevdet Bayburtluoğlu'nun idaresinde Temmuz ayı içerisinde sahne bölümünün kazılmasına devam edilmiş, ve batı yan kapısı ile orkestranın theatron ile olan sınır duvarı ortaya çıkarılmış, ayrıca tiyatroya ait öküz başı girlandlarla süslü kitabeli sunak bulunmuştur.

Prof. Dr. Ümit Serdaroğlu Ağustos ayı içinde theatron bölümünün restorasyon çalışmalarını sürdürmüştür. Eldeki para yeterli olmadığından, theatron bölümünün plana alınması işi ile yetinilmek zorunda kalınmıştır. En eski Anadolu tiyatroları içinde önemli bir yeri olan Erythrai tiyatrosunda bugüne değin yapılmış çalışmalar hakkında Şubat ayı sempozyumunda bir rapor sunulacaktır.

Akropolis Çalışmaları: Akropolis'te Athena tapınağı ile ilgili çalışmalara Ege Üniversitesi asistanlarından Dr. Ömer Özyiğit'in idaresinde Temmuz ayı süresince devam edilmiştir. Bu yıl Athena temenosunda yapılan sondajlarla naosun Geç Geometrik döneme giren kuzey ve doğu podium duvarlarının kalıntıları ile, doğu, kuzey ve güney stylobat duvarlarının artıkları saptanmıştır. Böylece stylo-batın orijinal uzunluğunun 29.30 m., orijinal genişliğinin ise 14.15 m. olduğu

anlaşılmıştır. Ayrıca, 1978'de 29.60 m. olarak saptanan podium uzunluğuna ek olarak bu yıl batı podiumunun mevcut uzunluğunun 22.90 m. olduğu belirlenmiştir.

Athena tapınağı konusundaki kesin sonuçlar 1981 yılında yapılacak çalışmalarla elde edilecektir.

Cenneteppe Villası Çalışmaları: Ağustos ayı içinde Asistan Dr. Ömer Özyiğit'in idaresinde çalışılmış ve peristyl planlı M. S. 2. yüzyıl Roma villasının M. S. 5. ve 6. yüzyıllardaki tadilatı sırasında yapılmış mozaiklerden, eskiden bulduklarımıza ek olarak, yenileri gün ışığına çıkarılmıştır. Güzel korunmuş olan mozaikler Ephesos kazıları uzmanları olan Scherer ve Willi tarafından restore edilmiştir. Cenneteppe Villasındaki kazı ve restorasyon işlerine 1981 yılında devam edilecektir.

Ödeneklerin azlığı nedeniyle bu yıl Bayraklı'da kazı yapılmamış, buna karşın buluntular incelenerek yayına hazırlık işleri yürütülmüştür.

ORD. PROF. DR. EKREM AKURGAL

7 — *Çavuştepe Kazısı 1980 Çalışmaları:*

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi "Van Bölgesi Tarih ve Arkeoloji Araştırmaları Merkezi", Türk Tarih Kurumu ve Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü adına yapılmakta olan Çavuştepe kazısına 21 Ağustos - 4 Eylül 1980 tarihleri arasında devam edilmiştir.

Bu yılki kazılar, başkanlığım altındaki Doç. Dr. Mehmet Özseit, Doç. Dr. Veli Sevin, Asistan Dr. Oktay Belli, Mimar Serpil Özügürlü, Foto Uzmanı Selâmet Taşkın, Arkeolog Fikriye Erzen, Eskiçağ Tarihi Kürsüsü öğrencilerinden Yavuz Özgüldür, Serdar Duruel, Hasan Bahar, Şevket Oğuz, Klâsik Arkeoloji Kürsüsü öğrencilerinden Oğuz Tekin'den kurulu bir bilim kurulunca yürütülmüştür. Kazılarımıza Kültür Bakanlığı temsilcisi olarak Mersin Müzesi asistanlarından Hakkı Alhan katılmıştır.

1980 yılı Çavuştepe kazılarında şu noktalarda çalışılmıştır: 1 — Yukarı Kale Kaya Platformu'nun açılması, 2 — Yukarı Kale kuzey sur duvarlarının kazılması, 3 — Yukarı Kale Temenos duvarının kuzey kısmının kazılması, 4 — Yukarı Kale Tapınağı'nın kuzeybatı sahasının kazılması, 5 — Aşağı Kale'de Uçkale güney kısmındaki yıkıntı tabakasının kaldırılması ve zeminin meydana çıkarılmasıdır.

1 — Yukarı Kale Kaya Plâtfomu'nun açılması.

Yukarı Kale'deki Kaya Platformu'nun açılmasına, Çavuştepe kazılarının ilk yılında başlanmış; ancak o zamanki şartların ve mali durumun yetersizliği dolayısı ile kazıya devam edilememiştir. 1976 yılından beri Yukarı Kale kazılarına hız verilmesi ile Platformun açılması da ele alınmış ve bu yılki çalışmalarla son kısmı da kazılarak, bu geniş çaptaki anıtsal Kaya Platformu tamamen meydana çıkarılmıştır. Bu Platformun her ne kadar Van Kalesi (Tuşpa)'ndeki "Analı Kız" Platformu gibi, dini fonksiyonu olduğu henüz tespit edilemiyorsa da, Aşağı Kale'ye çıkan rampaları ve güney ve kuzey ovalarından geçen yolların gözetleme yeri olması bakımından stratejik bir önem taşımış olmalıdır. Ayrıca şimdiye kadar bilinen

Urartu kalelerinden hiçbirinde bu çapta ve bu tipte bir kaya platformuna rastlanmamış olması da dikkat çekicidir.

2 — Yukarı Kale kuzey sur duvarlarının kazılması.

Daha önceki yıllarda Kaya Platformundan kuzeye devam eden sur ile kuzey sur duvarının keşiştiği noktadan itibaren, kuzey surları kazılmaya başlanmış, doğuya doğru 15 m. uzunluğunda bir kısım Anakaya'ya kadar kazılmış ve bir Bastion'a varılmıştır. Burada Anakaya'dan mevcut üst seviyeye kadar olan yükseklik 3 m. olup, 4 taş sırası meydana çıkarılmıştır. Küçük buluntu olarak bol miktarda Ortaçağ ve az miktarda Urartu seramik parçaları ile paslanmış bronz parçaları ve demir cürufuna da rastlanılmıştır. Duvar tekniği ve stili M. Ö. 8. yüzyıl Urartu özelliğini göstermektedir.

3 — Yukarı Kale Temenos duvarının kuzey kısmının kazılması.

Doğu Temenos duvarının kuzey-doğu köşesinde bir sondaj yapılmış ve üst düzeyden 0.30 m. derinlikte, kuzey Temenos duvarını oluşturan 0.75×0.95 m; 0.75×0.85 m. ve 0.75×0.85 m. boyutlarında 3 taş blok meydana çıkarılmıştır. Kazıya devam edildikçe Temenos bloklarından 0.45 m. uzaklıkta, düzgün işlenmemiş taşlardan oluşan bir duvar sırasına ve yine bloklardan 1.10 m. yukarıda (güney tarafta), bir mıcır zemine rastlanılmıştır. Bundan sonra doğu Temenos duvarının kuzey-doğu yönünde, önceki yıllarda açılmış bulunan X çukurunda çalışılmıştır. Burada ortaya çıkarılan taş temelli yapı, gerek yapı tekniği, gerekse gösterdiği plan itibariyle daha erken bir döneme ait olduğu intibasını verdiğinden, bu duvarın devamını ve yapının esas şeklini tespit için X açmasının 1 m. batısında 1.30×2.65 m. boyutunda yeni bir sondaj yapılmıştır. Yeni açmada 0.10 m. derinlikte, X açmasından uzanan duvar tespit edildiği gibi, 0.25 m. derinlikte, 1. duvarın altında 2. bir duvar, yani erken devir evinin esas duvarı bulunmuş oldu. Duvarın yönünü takip edebilmek için sondaj yerinden 1 m. daha batıya doğru, yine 1.30×2.65 m. boyutunda 2. bir sondaj yapılmış, burada da 0.35 m. de taş temele yine rastlanmış ve kazıya devam edildikçe taş temelin bir köşe yaptığı görülmüştür. 0.50 m. derinliğe ulaşıldığında da üstü çamur kaplı döşeme toprağı ile karşılaşmıştır. Çamur zeminle taş temelin birleşme şeklinin aynen Kaya Platformunda olduğu gibi kavisli oluşunun tespit edilmiş olması, yapının erken döneme ait olması ihtimalini kuvvetlendirmiştir. Yapının tam şeklini tespit edebilmek için temizlik çalışmaları yapılırken, 0.75 m. derinlikte çamur ve kerpiç bir zemine rastlanmış ve bazı yerlerinin yumuşaklığı dolayısıyla kademe şeklinde yapılan kazı sonunda, birbiri üstünde 5 zemin tespit edilmiştir ki, bu durum yapının uzun müddet ve birçok defa iskân edilmiş olduğunu açıklamaktadır.

4 — Yukarı Kale Tapınağının kuzey-batı sahasının kazılması.

Bu kısımda 12×8 m. boyutundaki bir tranşede çalışmalara başlanılmıştır. 0.25 m. den itibaren Ortaçağ sırlı ve sırsız keramik parçaları ve kerpiç malzeme çıkmaya başlamıştır. Tranşenin güney-batı kesiminde 0.70 m. derinlikte bir çukur ve içinde yanmış tahıl bulunmuştur. Bunun bir zahire çukuru olduğu anlaşılmıştır. Tranşenin tapınağa yakın olan doğu tarafından 0.15 m. derinlikte üçgenimsi bir yapı meydana çıkarılmıştır. Tranşenin güney-batı köşesinde, 1.05 m. derinlikte yanmış kerpiç zemine rastlanılmıştır (3×2.50 m.), bunun doğusunda mavi fresko

tabakası (0.8 × 0.12 m. boyutunda) bulunmuştur. Kerpiç zemin üzerinde bol miktarda okside olmuş amorf bronz ve demir parçalarının ele geçmesi, burada bir madenci atölyesinin bulunduğu ihtimalini vermektedir. Fakat madenci potaları henüz bulunamamıştır.

Tranşenin ortalarında bulunan, su ile ilgili bir tesisin olduğunu zannettiğimiz yerde, bir saban demiri meydana çıkarılmıştır ki, bunun sonradan başka bir maksatla da, belki de su tesisatında kullanılmış olması mümkündür. Güney-Doğu köşede, maden parçalarının bulunduğu ve tandır çukurunun meydana çıkarıldığı yerde, kerpiç zemine rastlanılmış olup, mevcut yüksekliği 0.20 m. olan kerpiç bir duvarla batı ve kuzeyde sınırlandırılmıştır. Burası da tranşenin güney-batı köşesinde ortaya çıkarılan mekânla bir benzerlik göstermektedir. Bu birbirine benzer iki mekânda çok miktarda maden parçalarına rastlanması, ateşin yandığını gösteren bir tabakanın bulunması, mekânların madenci fırını olabileceği düşüncesine bizi sevk ediyor. Bununla beraber, maden parçalarını ihtiva eden bu mekânların başka sebeple de şiddetli bir yangın geçirmiş olmaları da ihtimal dahilindedir.

5 — Aşağı Kale'de Uçkale güney kısmındaki yıkıntı tabakasının kaldırılması ve zeminin meydana çıkarılması.

Bütün kazı boyunca, özellikle öğleden sonraları şiddetli rüzgâr dolayısıyla Yukarı Kale'de çalışılmadığından, Aşağı Kale'de Uçkale'nin güneyinde kazı sürdürülmüştür. Buradaki çalışmalarda Uçkale güney surlarının ön kısımları kazılarla Anakaya veya Urartu zeminine kadar inilmiş, bazı önemli mimari tespitler yapılmış, sur duvarlarının yüksekliği bütünü ile meydana çıkarılmıştır. Ayrıca sur duvarlarına eklenen mekânlardan bazıları boşaltılmıştır. Bundan başka sur duvarının en alttaki, Anakaya'ya oturtulmuş ilk blok ile Anakaya arasındaki kısma Urartu harcı konduğu tespit edilmiştir. Bununla sur duvarının su ve nem alması önlenmiş olmalıdır.

PROF. DR. AFİF ERZEN
Çavuştepe Kazı Heyeti Başkanı

8 — *Acemhöyük Kazısı 1980 Çalışmaları :*

Bu yıl kazılar Türk Tarih Kurumu adına Haziran ve Temmuz aylarında yapıldı. Başkanlığımdaki heyet Dr. Aykut Çınaroğlu, Dr. Aliye Özten, Fotoğraf Salahaddin Öztartan ve Cengiz Erol'dan kurulu idi. Kültür Bakanlığını Niğde Müzesi Müdür Yardımcısı Erol Faydalı temsil etti.

Geçen yıl ileri bir duruma getirilen, iki sarayın çanak çömlek envanterinin tespiti üzerindeki çalışmalara devam edildi. Ayrıca sarayın güneyinde XI. kata inilen BC/50-51 ocağında bulunan etütlük malzemenin katlara göre tasnifi tamamlandı, yayına hazır duruma getirildi.

Kazılar höyüğün batı tarafındaki alanda yürütüldü. Bilindiği gibi Acemhöyük'ün en önemli topografik özelliği ortasının alçak ve düz bir platform halinde olması, etrafında değişik yüksekliklerde dört tepenin bulunmasıdır. Güneye düşen en yüksek kısımda Sarıkaya-sarayı, kuzeyinde Hatipler-sarayı ortaya çıkarılmıştır. Üçüncü yükseklik batı tarafındadır. Burada ilk araştırma 1971 yılında yapılmış, yanmış bir binanın kömürleşmiş ağaç kalıntıları ele geçirilmiştir. Binanın tabanında keş-

fedilmiş olan, seramik, madenler ve Sarıkaya-sarayında eşleri bulunan mühür baskıları bu yapının da M. Ö. 18. yüzyıla ait olduğunu bize öğretmişti. 1979'da bu ocağın kuzeyinde kazılara başlanmış, duvar kalıntılarına rastlanmakla beraber, taş temellerin Hellenistik devir insanları tarafından, kendi evlerini yapmak üzere söküldüğü, ancak küçük adacıkların korunabildiği görülmüş, taban üstünde bol miktarda yanmış ağaç kalıntılarına raslanmıştı. Bu yıl VY/56; TV/55 ve TV/54 te yani, 1979 ocağının kuzeyi, batısı ve güneyinde kazı alanı genişletildi ve ilk olarak Hellenistik devrin, M. Ö. 18. yüzyıl binasının kuzey kısmının temellerinden derlenmiş, çok defa kırılarak, bazen de eski büyüklüğünde bırakılarak derlenen taşlardan yapılmış evlerinin duvarlarına rastlandı. Güney ve batıda doğrudan doğruya yanmış binanın çok harap enkazı ile karşılaşıldı. Kerpiç duvarların bir yere yığıldığı ve taş temellerin büyük kısmının burada da söküldüğü anlaşıldı. Oldukça iyi korunan binanın güneyde, kalın direkleri ve hatılları yanmış olarak yatay ve dikey bir biçimde düşmüştü. Bunlardan çok budaklı olan bir direğin dört metre uzunluktaki kısmı ölçülebildi. Ahşap kalıntılar arasında, az yanmış, oldukça iri bir parça Eski Çağ mimarlığı için önemli bir kalıntıdır. Niğde Müzesine naklettiğimiz bu direk parçasının yanları dilimler halinde yontulmuştur.

Yalnız dipleri korunmuş bina tabanına gömülü küpler bu binada da erzak depolarının varlığını belirtmiştir.

Seramik ve ağırsaklardan başka, çok sağlam durumda bulunmuş olan bir orak, aynı çağa ait benzerleri arasında önemli bir yere sahip olacaktır.

Sarıkaya sarayında fildişi eserler arasında işlenmemiş örnekler bolca ele geçirilmiş ve bunların Acemhöyük'te fildişi işi atölyelerinin varlığına işaret ettiğini, heykelcilik ve kabartmalı plakların Hitit üslubunda oluşumunun anlamını ortaya çıkardığını belirtmiştik. Bu yıl batı binasının tabanı üstünde keşfedilen dışın kök tarafının yarı büyüklüğündeki iri parça, Anadolu'lu fildişi eserlerin burada imal edildiğine dair çok kuvvetli bir belgedir. Dış yangından çatlamış ve kireçleşmiştir.

NİMET ÖZGÜÇ

9 — İkiztepe Kazısı 1980 Çalışmaları ;

Türk Tarih Kurumu adına, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün, İstanbul Üniversitesi'nin ve Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu'nun katılmaları ile yapılmakta olan İkiztepe kazısının 1980 dönemi çalışmaları 17 Haziran - 29 Ağustos tarihleri arasında geliştirildi.

Üyelerimizden Prof. Dr. U. Bahadır Alkım'ın başkanlığı altındaki Kazı Kurulu Doçent Dr. Önder Bilgi, Handan Alkım (Koordinatör Arkeolog), Yüksek Mimar-Arkeolog Dr. Günhan Danışman, Yüksek Mimar Lâmi Alp Çetinsü, Arkeolog Zeynep Sevim Sarı, Arkeolog Gülsün Umurtak, Foto Uzmanı Mehmet Ali Döğenci ve staj gören beş üniversite öğrencisinden oluşmakta idi. Samsun Müzesi Asistanlarından Arkeolog Ömer Özden, Kültür Bakanlığı temsilcisi olarak görev aldı. Fizik Doçenti Dr. Yeter Göksu Ögelman, Jeofizik Doçenti Dr. Muzaffer Sanver, Paleozoolog Mr. Sebastian Payne ile Mr. Michael Grant ve Paleobotanist Mr. H. Woldring seçkin uzman konuklarımız olarak bir süre İkiztepe'de bulundular.

Kazılar, dört yükseltiden (I, II, III, IV) oluşan ve jeofizik verilere göre eskiden hem Karadeniz'in hem de Kızılırmak'ın kıyısında olduğu anlaşılan İkiztepe Höyüğü'nün yalnız bir yükseltisinde (= İkiztepe I'de) sürdürüldü.

Amaçlar :

1 — Eski Tunç III ile Eski Hitit başlangıcı arasında yer aldığı anlaşılan ve "Er - Hitit" ya da "Geçiş - Çağı" olarak tanımlanan ve bundan önceki dönemlerde altı evreli olduğu saptanan Kat I'i daha geniş bir alanda açmak ve onun altındaki Eski Tunç Çağı (= Kat II) yerleşmesinin çeşitli evrelerini açmak.

2 — Nekropol kesimindeki araştırmalara devam etmek.

Bunun için, İkiztepe I'in kuzey, güney ve batı yönlerinde 5 × 5 m. boyutunda olan 32 grid - karede toplam 800 m²'lik bir alanda derinleşildi. Faaliyetimizi stratigrafik sonuçlar, mimari özellikler, nekropol ve arkeometrik çalışmalar başlıkları altında özetleyebiliriz.

I. Stratigrafik sonuçlar:

Bu dönemde de, *Kat I'in* (= "Geçiş Çağının") İkiztepe I'de altı evresinin varlığı saptandı.

Kat I'in altında yer yer 0.50-1.00 m. kalınlığında, yanarak kömürleşmiş ahşap hatıl parçacıklarından, şiddetli yangın sonucu âdeta tuğlalaşmış *pisé* parçalarından ve kültür kalıntılarından oluşan ve tarafımızca "*Karışık Tabaka*" olarak adlandırılan bir moloz birikintisi mevcuttur.

Bu "Karışık Tabakanın" kısmen içinde kısmen de onun altında büyük bir *mezarlık kesimi (Nekropol)* yer almaktadır.

Daha derinde *Eski Tunç Çağı yerleşmesi* (= *Kat II*) başlar. 1980 döneminde kazılan alanların verilerine göre, Kat II, İkiztepe'de birbirinden farklı iki yükselti oluşturmaktadır. Bunlardan biri, Höyüğü'nün merkezinde ve güney - kuzey doğrultusunda eğilim gösterir. İkincisinin eğilimi ise Höyüğü'nün merkezine doğru batı-doğu yönündedir. Çağdaş oldukları belirlenen bu iki yükseltide saptanan ve dört evresi olan bu yerleşmeyi *Kat IIA* olarak tanımladık.

Kuzey-güney doğrultusunda açtığımız derin çukurda ise (= H Sondajı), Kat IIA'nın altında yer alan, altı evresi olan ve yine Eski Tunç karakteri gösteren yapı kalıntıları belirdi. Daha eski olduğu anlaşılan bu yerleşmeyi de *Kat IIB* olarak tanımladık. Böylece, İkiztepe I'in formasyonunu açıklayıcı stratigrafik sonuçlar bu dönemde elde edilmiş oldu.

II. Mimari özellikler:

İkiztepe'de Kalkolitik Çağ'dan başlayarak bütün devirler boyunca ahşap mimarinin uygulandığını daha önceki dönemlerde açıklamıştık. 1980'de ise, İkiztepe I "Er - Hitit" (= Geçiş Çağı) ile Eski Tunç devrinin ahşap mimarlık tekniğinde farklılıklar saptayabildik, şöyle ki: Eski Tunç Çağı yapıları, düzeltilmiş bir zemine temelsiz olarak çatılan bir ahşap kasnak üzerinde yükselir, duvarlar yatay vaziyette üst üste konarak bağlanan tomruklardan oluşmaktadır. Tomrukların arasında hasıl olan boşluklar çamurla doldurulmakta ve bu ahşap konstrüksiyon içte ve dışta kalın bir çamur sıva ile (= *pisé*) kaplanmaktadır. Çatının eğik

dam türünde olduğu ve sazla örtüldüğü anlaşılmaktadır. Eski Tunç Çağı evlerine ait yatay ahşap hatılların kömürleşmiş kalın izleri kazı alanının dikey kesitlerinde kolayca farkedilir.

“Geçiş Çağı” yapılarına gelince: Söz konusu devirde özellikle maden teknolojisi için, dilinmiş tahtalar ya da ince latalar ev yapımında kullanılmıştır. Bir-birine sıkıca geçirilerek yükseltilen ahşap duvarlarda artık kalın sıvaya gereksinme duyulmamıştır. Bu tür evler yanıp yıkıldığı vakit sadece bastırılmış toprak sıvalı tabanları kalabilmektedir.

İkiztepe'nin Kalkolitik ve Eski Tunç Çağı ahşap mimarlığı Anadolu'da bugüne kadar açığa çıkarılan ahşap mimarlıktan ayrıcalık gösterir; bazı farkları olmasına rağmen en yakın benzerine Karataş - Semayük'ün Eski Tunç devri yapı kalıntılarında rastlanır. Buna karşın İkiztepe'nin ahşap mimarlık tekniği Balkanlarda ve Doğu Avrupa'da aynı çağlarda uygulanmakta olan ahşap mimarlık tekniğine dolaylı olarak ilişki gösterir.

III. Nekropol:

Bu dönemde kazı alanımızın 15 grid - karesi içinde 79 mezar açığa çıkarıldı. Bunlar genellikle yön birliği olmayan basit toprağa gömü türündedirler. İskeletler sırtüstü yatmakta, kollar gövdenin iki yanında bulunmakta, bacaklar da yan yana uzatılmış olup, yüz göğe bakmaktadır.

İkiztepe I'nin batı yönünde 1975'te 21 gömüsü olan bir mezarlık kesimi (Nekropol I) bulmuştuk. 1978 ve 1979'da yine İkiztepe I'in orta ve kuzey kesiminde derinleşirken 34 mezar meydana çıkarılmış ve aradaki 2-2.5 m.'lik kot farkı göz önünde tutularak burası “Nekropol II” olarak adlandırılmıştı. 1980 dönemi çalışmaları bu iki mezarlık arasında geliştirildi ve İkiztepe I'in yukarıda açıkladığımız eğik formasyonu nedeni ile Höyük üzerinde yine eğik olarak yer almış olan büyük bir tek Nekropolün varlığı saptandı. Bugünkü durumu ile Nekropol 5 × 5 m. boyutunda 42 grid - kareyi içermektedir. Birkaç nesil boyunca kullanıldığı anlaşılan bu mezarlığın, İkiztepe I'in henüz kazılmayan bitişik ve yakın grid - karelerine de yayıldığını ve dolayısıyla daha geniş bir sahayı kapladığını varsaymaktayız.

Bu dönemde İkiztepe Nekropolünde çok sayıda gömü hediyeleri meydana çıkarıldı. Sayıları altmışa yaklaşan bu hediyelerin hemen hepsi bronzdan yapılmışlardır; çeşitli silâhlar, süs eşyaları v.s.; bunların arasında pişmiş topraktan yapılmış üç de kâse vardır. Bu kısa raporda, ölü hediyelerinin ancak birkaçını zikredebileceğiz.

a) *Kâseler*: Dipleri düzdür, yukarıya doğru düz olarak genişleyen bedenlidirler. Dudaksız ağızlarında karşılıklı olarak üçgenimsi biçimde dışa doğru dörder organik çıkıntı mevcuttur.

b) *Süs eşyaları* arasında yüzükleri, bilezikleri ve küpeleri sayabiliriz.

c) Gömü hediyeleri içinde, ikişer ikişer sırt sırta ve simetrik durumda dört spiralden oluşan bir eser türü ilginçtir; bundan üç tane bulundu (Uzunlukları 6.5, 7.8, 11.5 cm., kalınlık 5, 6 ve 4 mm.). 1975'te yine İkiztepe I'in Nekropol kesiminde bunun benzeri meydana çıkarılmıştı (Uzunluk 9.5 cm., kalınlık 6 mm.). Bu eserin bronzdan yapılmış en yakın benzeri, bugünkü bilgimize göre, Aslantepe

(Malatya) kazısında bulunmuştur. Gerek Yakın - Doğu'da ve Anadolu'da gerekse Ege Bölgesinde Eski Tunç III'den itibaren örnekler vermeye başlayan bu motif hemen daima kıymetli madenden (altın, gümüş) çok ufak boyda (9-10 mm.) yapılmış olup süs eşyası (gerdanlık tanesi) olarak kullanılmıştır. Örneğin Alacahöyük Kral mezarlarında, Troya II'de, Tel Brak'ta, Kaniş - Karumu'nda II. Kat bir çocuk mezarında, Mari'de, Girit'te ve Miken'de olduğu gibi. İkiztepe'nin dört spiralden oluşan bu mezar hediyelerinin ise birer süs eşyası olmalarından ziyade birer simge ya da kült eşyası olarak tanımlanabileceklerini varsaymaktayız.

d) Gömü hediyesi olarak bırakılan silâhlar arasında dokuz mızrak ucu ve bir kama bulundu.

Mızrak uçlarından sekizinin söğüt yaprağı biçiminde bedenleri vardır; yamuk kesitlidirler, yassı sırtlı, uzun ve kıvrık saplıdırlar. Bedenlerinde delik yoktur. Bunlardan biri normalin üstünde büyüktür.

Mızrak uçlarından biri ise ötekilerden daha kısa ve daha kalın bedenlidir; uç bitimi sivri olmayıp, yarım ay şeklinde yassıdır. Kare kesitli olan kıvrık bir sapı vardır; sap mızrağa bir perçin ile tutturulmuştur. Mızrak bedeninin her iki yüzünde iç içe iki daireden oluşan kabartma halinde birer güneş kursu ve onların altında yine kabartma halinde cephede tasvir edilmiş şematik birer insan figürü yer almaktadır. Figürlerin her ikisinin de kolları yana açılmış vaziyettedir; yuvarlak yüzlü ve kabarık burunludurlar; göz bebekleri kakmadır. Kabartmalardan birindeki belirgin göğüsler ve eteklik bunun dışı olduğunu belirler. Öteki ise erkeklik uzvu belirtilmiş bir erkek tasviridir. Bunların bir tanrı çifti olduklarını varsaymaktayız.

1975 döneminde yine aynı Nekropolde bu mızrak ucunun tıpkı bir benzerini bulmuştuk. Bunların birer tören mızrak ucu oldukları aşikârdır.

İkiztepe'nin bu iki tören mızrak ucu Anadolu'nun din tarihi için önemli belge niteliğini taşıyan birer ünik eserdir. Böyle bir kabartmalı mızrak ucunun, bugünkü bilgimize göre, tam benzeri yoktur. Teknik ve şekil bakımından değişik olmalarına rağmen, Alacahöyük ve Ahlatlıbel'deki soyut ve şematik idollerini andırmaktadır. Mızrak ucumuzun üstündeki güneş kursları da yine Alacahöyük'tekilere benzer. Böylece, bu iki tören mızrak ucu, içerdikleri konu bakımından İç Anadolu'nun Eski Tunç Çağı sonlarında gözlenebilen dini geleneğin İkiztepe'de de varlığını yansıtmaktadır.

İkiztepe Nekropolünün tarihlendirilmesine gelince: Mezar hediyesi olarak konan çanak - çömlek ve madeni eserler, özellikle mızrak uçları, bu Nekropolün Eski Tunç III Çağına ait olduğunu belirlemektedir.

IV. Arkeometrik çalışmalar:

a) *C 14 yöntemi ile yaş tayini* için İkiztepe'nin çeşitli kültür katlarından örneklerden yedisi Hacettepe Üniversitesi Kimya Bölümü öğretim üyelerinden Prof. Dr. Mehmet Ergin tarafından değerlendirildi.

b) *Termoluminesans yöntemi ile yaş tayini* ile ilgili olarak radyasyon profilini sağlamak amacıyla İkiztepe II'nin Kalkolitik ve İkiztepe I'in de Eski Tunç III ve "Geçiş Çağı" katlarına dozimetrelere (Calcium sulfate, dysprosium oxyde ve Hafnium'dan oluşan tabletlere) Çukurova Üniversitesi Fizik Bölümü öğretim üyelerinden

Doçent Dr. Yeter Göksu Ögelman tarafından yerleştirildi. Geçen sene aynı amaçla konan dozimetrelere de yerlerinden çıkarıldı. Bunların laboratuvar çalışmaları geliştirildi ve İkiztepe'nin radyasyon profilini açıklayan sonuçlara ulaşıldı. Halen keramik örneklerinin tarihlendirilmelerine ilişkin çalışmalar yürütülmektedir.

c) İkiztepe çanak - çömleğin *kimyasal analizinin* yapılması için hem İkiztepe'nin çeşitli kültür katlarından, hem de İkiztepe'nin yakın çevresindeki kil yataklarından alınmış olan örnekler Orta Doğu Teknik Üniversitesi Temel Bilimler Fakültesi öğretim üyelerinden Doçent Dr. Olcay Birgül tarafından ilgili laboratuvarında değerlendirildi.

d) Madeni eserlerimizin *kantitatif spektral analizleri* Boğaziçi Üniversitesinden Doçent Dr. Hâdi Özbal ve Çukurova Üniversitesinden Dr. Şeref Kuş tarafından yapılmaktadır.

e) *Paleozoolojik incelemeler*: 1980 döneminde İkiztepe I'de Kat I ve Kat II'de bulunan hayvan kemikleri Paleozoolog Mr. Sebastian Payne tarafından değerlendirildi. Ayrıca yüzdürme ve eleme tekniği ile balık ve kuş kemiği kalıntıları elde edildi.

f) *Paleobotanik araştırmalar*: Yine bu dönemde yüzdürme ve eleme yöntemi ile İkiztepe I'in çeşitli kültür katlarından yangın sonucu kömürleşmiş tahıl, tohum ve bitki kalıntıları toplandı. Bundan başka polen örnekleri de alındı. Malzeme, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün müsaadesi ile Groningen Üniversitesi Biyoloji - Arkeoloji Laboratuvarına gönderildi. Orada tanınmış Paleobotanist Prof. Dr. W. van Zeist tarafından incelenecek ve araştırma kazı raporumuzda yayımlanacaktır.

İkiztepe kazısının 1980 dönemi çalışmalarının en önemli sonucu, Karadeniz'in bu orta kesiminde Eski Tunç III'e ait büyük bir Nekropolün varlığının saptanması ve gömü hediyeleri arasında bulunan çok sayıda madeni eserlerin söz konusu çağda Anadolu'nun maden endüstrisine olan katkılarının belirlenmesidir.

U. BAHADIR ALKIM

10 — Enez Kazısı 1980 Çalışmaları:

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi "Güney - Doğu Avrupa Araştırmaları Enstitüsü", Türk Tarih Kurumu ve Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü adına, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu'nun da desteği ile yapılmakta olan Enez kazısına 30 Haziran - 19 Temmuz 1980 tarihleri arasında devam edilmiştir. Bu seneki kazı, başkanlığım altındaki Doç. Dr. Mehmet Özsait, Doç. Dr. Veli Sevin, Asistan Dr. Oktay Belli, Dr. Filolog İsmail Kaygusuz, Uzman Restoratör Sait Başaran, Topograf Adnan Şakar, Doktora öğrencisi Arkeolog Yıldırım Özkan, Arkeolog Fikriye Erzen, Foto Uzmanı Selâmet Taşkın; Eskiçağ Tarihi, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Kursülerinden 10 öğrenciden kurulu bir bilim kuruluna yürütülmüştür. Kazımıza Kültür Bakanlığı temsilcisi olarak Edirne Arkeoloji Müzesi asistanlarından Arkeolog Ülkü Çakan katılmıştır.

1980 yılında Enez kazısına yine Kale içindeki eski kazı yerinde başlanmış ve saha 12 × 12 m. çapında genişletilerek, önceki yıllarda meydana çıkarılmış bulu-

nan Anakaya'nın işlenmesiyle vücuda getirilen yapının etrafının açılması ve böylece esas hüviyetinin tespitiyle, yine geçen yıl bulunan Anakaya'ya oyulmuş mahzen'in geniş çapta araştırılması hedef tutulmuştur.

Ayrıca bu yılki çalışmalarda 12 x 12 m.lik sahanın güney - batı kesiminde, 2 x 2 m.lik bir sondaj yapılmış ve kazı 4.25 m. derinlikteki Anakaya'ya kadar sürdürülerek her 0.25 m.de ele geçen keramik buluntuları sayı ve kültür devri bakımından incelenmek suretiyle, Osmanlı devrinden Grek devrine kadar stratigrafik bilgiler elde edilmiştir.

Bir taraftan Enez Kalesinin ve liman sahasının topografik planı çıkarılırken, diğer taraftan esas kazı alanında çalışmalara devam edilerek, Grek devrinde, Anakaya'nın işlenmesiyle meydana getirilen binanın etrafı açılmış, temizlenmiş ve böylece planı meydana çıkmıştır. Bundan sonra, merkezi Anakaya binasının bağlantısı olan mahzen araştırılmıştır. Anakaya'ya oyulmak suretiyle meydana getirilmiş olan mahzenin giriş kapısı ve merdivenler kazılmış ve çok ilgi çekici bir şekilde mahzenin güneye ve batıya doğru iki yönde devam ettiği tespit olunmuştur.

Bu seneki buluntuların büyük çoğunluğu mahzenin giriş yerinde ve mahzenin muhtelif yerlerindeki dolgu malzemesi içinde ele geçmiştir. Genel olarak, sayı bakımından bol miktarda buluntu elde ettiğimiz gibi, tarih bakımından da çok değerli belgeler bulmuş oluyoruz. Osmanlı ve Bizans keramiğinden başka kazı sahasının batısında, kuzey-batı ve güney-doğu yönünde uzanan duvar içinde, Anakaya'ya oyulan binanın duvarlarından 3.20 m. yükseklikte bir Bizans altın sikkesi ele geçmiştir. Roma, Hellenistik ve Klasik devre kadar çıkan tam ve kırık amforalar, Hellenistik devre ait heykelcikler, Hellenistik ve Klasik devir vazoları ve keramik parçaları, muhtelif şekil ve boyuttaki ağırşaklar buluntular arasındadır. Pek çeşitli şekil gösteren çok sayıdaki amfora tiplerinden başka, en önemli buluntu Taşos adası ile Enez arasındaki ticari ilişkileri belgeleyen yazıtlı amfora kulplarıdır. Harf şekillerinden dolayı M. Ö. 5. yüzyıl sonlarına kadar tarihlenebilen bu yazıtlardan ve markalardan, hangi Taşos'lu şarap firmalarının ve ihracatçılarının Enez'e ihracatta bulduklarını açık bir şekilde öğrenmekteyiz. Ele geçen 20'den fazla amfora kulpları üzerindeki mühür damgalarındaki yazıtlar M. Ö. 5. yüzyıl sonundan M. Ö. 3. yüzyıl sonlarına kadar uzanan 200 yıllık bir ticari hayatı belgelemekte ve bazı ayrıntıları açıklamaktadır. Bunlardan birisi E. 7.80 ve B. 35.80 envanter no.lu Hellenistik çağa ait kulplarda, Aristofanes adı geçmekte ise de, bir kulpta "Bereket boynuzu", ötekisinde "Boğa başı" simgesi bulunduğundan, imalatçı - ihracatçıların ayrı kişiler olduğunu açıklamaktadır. Yazılı Eskiçağ tarihi kaynaklarında geçmeyen bu hususlar, arkeolojik kazıların ticaret tarihi için de değerli belgeler verebileceğini göstermektedir.

PROF. DR. AFİF ERZEN
Enez Kazısı Başkanı

TÜRK TARİH KURUMU BASIMEVİ'NİN 1980 ÇALIŞMA RAPORU

1980 yılının ilk yarısı 1979 daki gibi Aksu üretimi kâğıdın teminindeki sıkıntılarla geçti. Bu nedenle de Web Ofset ünitemizin çalışmaması sonucu telefon rehberleri basımı aksamış ve 1980 baskı programı 1981 in 4. ayına kadar sarkmıştır. Programın 4 ay aksaması okul kitapları sezonu olan Haziran - Ekim aylarında okul kitapları ile telefon rehberlerinin çakışmasına sebep olmuş, dolayısıyla da okul kitabı baskı miktarı eski yılların 6-8 milyon adedine mukabil 700.000 aded olarak gerçekleştirilebilmiştir. Hatta bu miktarın 150.000'i 1981 yılına sarkmıştır.

Bu üretim kayıplarının yanında personel giderleri 1979'a nazaran % 133,28, işletme giderleri de % 96,08 artış göstermiştir.

Bütün bu olumsuz etmenlere karşın Basimevi geliri 1979 a oranla % 116,33 artış göstermiş ve bir yıl evvelkinden 9.658.230,20 fazlasıyla 17.913.876,94 TL. kâr sağlamıştır.

1979 la 1980'in mukayeseli gelir gider durumunun rakamlarla ifadesi şöyledir:

Gider	1979	1980	Artan Miktar	Artış Oranı
Amortisman ve ilktesis giderleri	4.080.471,99	4.189.110,28	108.638,29	% 2,66
Personel giderleri	50.415.425,73	117.609.988,47	67.194.562,74	% 133,28
İşletme giderleri	19.552.955,30	38.339.666,94	18.786.711,64	% 96,08
Kâr	8.255.646,74	17.913.876,94	9.658.230,20	% 116,98
Toplam	82.304.499,76	178.052.642,63	95.748.142,87	% 116,33

Gelir	1979	1980	Artan Miktar
Baskı işleri geliri	76.353.958,03	140.878.113,76	64.524.155,73
Repro - Klişe geliri	2.131.100,45	8.499.968,05	6.368.867,60
Kırpıntı kâğıt geliri	3.364.182,32	9.295.047,00	5.930.864,68
Sair gelirler	455.258,96	19.379.513,82	18.924.254,86
Toplam	82.304.499,76	178.052.642,63	95.748.142,87

Ana gider bölümlerinin aralarındaki dağılım şöyledir:

Gelir	1979	Dağılım Oranı	1980	Dağılım Oranı
Amortisman ve İlktesis giderleri	4.080.471,99	% 5,51	4.189.110,28	% 2,62
Personel giderleri	50.415.425,73	% 68,08	117.609.988,47	% 73,44
İşletme giderleri	19.552.955,30	% 26,41	38.339.666,94	% 23,94
Toplam	74.048.853,02	% 100,00	160.138.765,69	% 100,00

1980 yılında kârın bütüt gelire oranı ise:

$$\frac{17.913.876,94 \text{ TL.}}{178.056.422,63 \text{ TL.}} \%10.06 \text{ dır.}$$

Bu oran 1979 oranının aynıdır. Ancak 1980 yılında ülkenin içinde bulunduğu koşullar göz önüne alındığında bir başarı olarak nitelendirilebilir.

1981 yılına büyük umutla girmekte ve Basimevi cirosunun 500.000.000 liraya yaklaşacağını kuvvetle tahmin etmekteyiz. 1981 yılının ilk ekonomik belirtileri bizde bu canıyı kuvvetlendirmektedir.

1981 in yeni bir atılım yılı olması dileğımızdir.

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ YÖNETİM KURULU

DENETLEME KURULU RAPORU

TÜRK TARİH KURUMU GENEL KURULU'NA

Genel Kurul'un bizlere verdiği denetleme görevimizi 16 Mart 1981 Pazartesi günü Türk Tarih Kurumu ile Basımevimizde bilançoları, defterleri ve belgeleri incelemek suretiyle yerine getirmiş bulunuyoruz.

1979 bilançolarında yazılı değerlerin 1980 yılı hesaplarına olduğu gibi geçirildiğini, 1980 yılı içinde yapılan harcamaların yönetmeliklere ve Yönetim Kurullarının kararlarına uygun olarak yapıldığını gördük.

Gerek Kurum'un, gerekse Basımevi'nin defter ve kayıtları ile harcama belgelerinin düzgün ve yasalara uygun tutulduğunu ve özenle saklandığını, Yüksek Kurulunuzun onayına sunulan kesin hesap çizelgeleri ile bilançoların bu kayıtlara uygun olarak düzenlendiğini saptadık. Bu nedenle kesin hesap, bilanço ve kâr-zarar hesaplarının onaylanarak Yönetim Kurullarının aklanmalarını onayınıza sunarız.

Bazı eserlerin baskıları, yazarlarının zamanında provaları okuyarak basılamadıkları için gecikmekte, bağlanan kurşun nedeni ile öteki işleri aksatmakta, verilen avansların mahsubu yapılamamaktadır. Bu konunun Genel Kurulca ve Yönetim Kurullarınca önemle izlenmesini dileriz.

Basımevi'nin iş hacmi büyümüş, alınan makinelerin değeri birkaç misli artarak varlığı 500 milyonu aşmış olduğundan, kredi sağlanmasında daha etkin olması için sermayesinin 100.000.000 liradan 200.000.000 liraya çıkarılmasını öneririz.

Basımevi'nin 1980 yılı kârı, ödenen yüksek faizler nedeni ile bu yıl tatmin edici olmamakla birlikte 1981 yılında yüklendiği işler dolayısıyla kârının iyi bir düzeyde olacağı, yeni getirilen makinelerle iş hacminin artacağı ve kalitenin yükseleceği umulmaktadır.

Saygılarımızla.

Denetleme Kurulu

FAKİHE ÖYMEN
(Bulunamadı)

ORD. PROF. REŞAT KAYNAR

PROF. DR. YAŞAR YÜCEL

T Ü R K T A R İ H K U R U M U ' N U N 1 9 8 0 Y I L I
B İ L A N Ç O S U

A K T İ F

a — PARAYA İLİŞKİN DEĞERLER

KASA	409.555,16
BORÇLU BANKALAR	436.326,70
İş Bank. 6635 Hes.	435.741,85
Merkez B. 350902010 Hes.	584,85

b — KISA VADEDE PARAYA ÇEVİRİLEBİLİR DEĞERLER

BANKA HİSSE SENETLERİ	350.000,—
BASİMEVİ CARİ HESABI	21.504.393,04

c — UZUN VADEDE PARAYA ÇEVİRİLEBİLİR DEĞERLER

KİTAP ANBARI	67.107.400,—
BELLE TEN ANBARI	31.143.500,—
BORÇLULAR	3.186.701,43
Muhtelif	863.676,88
Telif Çeviri Avansları	851.296,33
Kredili Satış	39.281,65
İlmi Araş. ve Konf.	13.168,46
Basilacak Olan Yayınlar	3.653,—
Peşin Ödeme	134.157,10
Dış Kitapçılar	92.600,—
İç Kitapçılar	90.104,06
Kazı Avansları	28.163,95
Mensuplar Avansı	1.070.600,—
YAYIN GEREÇLERİ	11.731.537,92
BASİMEVİ SERMAYESİ	100.000.000,—

d — TAŞINMAZ VE TAŞINIR DEĞERLER

BİNA	8.779.417,79
DEMİRBAŞLAR	10.167.276,79
Kurum	2.047.890,14
Kazı	1.150.578,01
Kütüphane	6.968.808,64

e — EMANETLER

444.820,—

255 260 928,83

P A S İ F

a — ÖZ KAYNAKLAR:

SATILACAK KURUM YAYINLARI 98.250.900,—

DİĞER VARLIKLAR 80.674.690,50

b — İHTİYATLAR

İHTİYAT FONU 7.842,50

c — YABANCI KAYNAKLAR

ALACAKLI BANKALAR 18.995.151,30

İş Bank 60600,20184 Hes.

d — KANUNİ KESİNTİLER 1.343.542,79

Gelir Vergisi 992.493,—

Mali Denge Vergisi 67.754,—

Damga Resmi 13.020,—

Sosyal Sigorta Primleri 270.275,79

e — BELLE TEN ABONELERİ 2.500,—

f — ALACAKLILAR 986.301,66

Muhtelif 705.762,28

Kitap Siparişi 27.046,95

Telif Tercüme Hakları 232.000,50

Dış Kitapçılar 21.491,93

g — BASİMEVİ SERMAYE

TAAHHÜT HESABI 55.000.000,—

31. 12. 1980

Genel Müdür
ULUÇ İĞDEMİR

Hesap İşleri Müdürü
METİN ÇELEBİ

T Ü R K T A R İ H K U R U M U B A S İ M E V İ
1 9 8 0 Y I L I B İ L A N Ç O S U

A K T İ F

P A S İ F

SERMAYE TAAHHÜT HESABI	55.000.000,—
SABİT KIYMETLER	52.456.305,31
Bina	2.792.351,54
Demirbaşlar	49.663.953,77
BAĞLANMIŞ KIYMETLER	5.177.638,82
Depozitolar	476.172,—
Akreditifler	2.544.442,29
Gelecek Yıla Sari Gd.	1.650.682,80
IBM Tesis Giderleri	506.341,73
GEÇİCİ ARACI HESAPLAR	629.559,56
İŞLETME KIYMETLERİ	38.960.723,29
Kâğıt Ambarı	13.640.093,52
Mürekkep Ambarı	5.388.300,—
Klişe Ambarı	3.467.240,46
Ofset Ambarı	6.525.534,90
Cilt Ambarı	8.627.167,77
Plastik Ambarı	472.749,06
Yedek Parça Ambarı	62.427,97
Sair Mlz. Ambarı	777.209,61

KISA VADEDE PARAYA ÇEVİRİLEBİLEN KIYMET.	69.276.172,72
Müşteriler	22.829.669,40
Borçlular	45.841.919,32
Senetler	604.584,—

EMRE AMADE KIYMETLER	2.528.172,08
Kasa	29.898,87
Bankalar	2.498.273,21
Töbank	1.270.332,91
İş Bankası	840.068,89
Türkbank	351.751,41
Pamukbank	36.120,—

NÂZİM HESAPLAR	675.257,—
Teminat Mektupları	

SERMAYE	100.000.000,—
----------------	----------------------

Ödenmiş Sermaye	45.000.000,—
Ödenmemiş Sermaye	55.000.000,—

İHTİYATLAR ve FONLAR	27.162.791,42
-----------------------------	----------------------

Fevkalade İhtiyatlar	7.782.554,86
Kıdem Tazminat F.	—11.094.242,08
Yetiştirme fonu	1.815.392,80
Birikmiş Amortis.	28.659.085,84

UZUN VADELİ BORÇLAR	21.504.393,04
----------------------------	----------------------

 T. Tarih Kurumu

KISA VADELİ BORÇLAR	57.447.510,38
----------------------------	----------------------

Alacaklılar	17.179.518,28
Kanunî Kesintiler	5.373.360,65
Bankalar	28.381.486,32
Emanetler	863.145,13
Senetler	5.650.000,—

NÂZİM HESAPLAR	675.257,—
-----------------------	------------------

Teminat Mektupları

1980 YILI KÂRI	17.913.876,94
-----------------------	----------------------

224.703.828,78

224.703.828,78

Muhasebeci
MUSTAFA TORUNBALCI

Md. Yrd. (İdari)
SONER ZERENLER

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ
1980 YILI KÂR ve ZARAR TABLOSU

GİDERLER

GELİRLER

AMORTİSMANLAR	4.020.329,71
IBM TESİS GİDERLERİ	168.780,57
PERSONEL GİDERLERİ	117.609.988,47
Ücretler	66.516.312,59
Fazla Mesailer	1.027.624,56
Yan Ödentiler	943.117,95
İkramiyeler	28.946.908,47
Sosyal Yardımlar	11.639.246,77
Sos. Sig. İşve. His.	8.536.778,13

İŞLETME GİDERLERİ 38.339.666,94

Işık	371.600,83
Kuvvet	1.438.437,32
Su	466.319,—
Isıtma	1.588.067,85
Sigorta	263.680,87
Verdiğimiz Faiz ve Kom.	17.293.558,59
İşletme Malzeme	5.013.295,83
Tamir Revizyon	2.544.099,36
Gayrimenkul Kira	5.051.000,—
IBM Mak. Kirası	998.810,82
Sair Giderler	3.310.796,47

1980 YILI KÂRI 17.913.876,94

178.052.642,63

MATBAACILIK GELİRLERİ 140.878.113,76

Baskı İş Gelirleri 124.455.834,16

Envanter Yarı
Mamul İşçiliği 16.422.279,60

KLİŞE GELİRLERİ 8.499.968,00

KIRPINTI KÂĞIT SATIŞLA. 9.295.047,—

SAİR GELİRLER 19.379.513,80

178.052.642,63

Muhasebeci
MUSTAFA TORUNBALCI

Md. Yrd. (İdari)
SONER ZERENLER